Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Гаргажа эхилһэн 1921 оной октябрийн 21-нээ гарана | № 213 (14324) | 1976 оной сентябриин 10, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Ц.-Д. Д. РАДНАТАРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь түлөө Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой механик нүхэр **Раднатаров** Цырен-Доржи Дашиевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Г. ГАЛУШЕВСКАЯ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1976 оной сентябриин 7.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Л. М. ШЕХИНАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, хүдөө ажахын органуудта удаан саг соо үнэн сэхэ хүдэлһэнэйнь түлөө зүгын совхозуудай трестын ахамад агроном нүхэр **Шехина** Любовь Михайловнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо Г. ГАЛУШЕВСКАЯ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1976 оной сентябриин 7.

Минии табан жэл — минии арга боломжо

ЭРДЭМ НАУКАДА ТҮШЭГЛЭН...

Манай үе сагта наука арадай ажахыда аргагүй ехэ нүлөө үзүүлнэ. Научна шэнжэлгэнүүдэй ашаар энээнһээ урагша туйлагдаагүй ехэ амжалта арадай ажахыда туйлагдадаг болонхой. Энэ ехэ хэрэгтэ бидэнэршье, Буряадай филиалай естественнэ эрдэмэй институдай адууһа малай генетикын лабораториин научна хүдэлмэрилэгшэд, хубитаяа оруулхын түлөө ажаллажа байнабди.

Арбадахи табан жэлдэ хэгдэхэ ба хэгдэжэ байһан хүдэлмэри тухайгаа хөөрэхынгөө урда тээ [illegible], ямар научна шэнжэлгэнүүдые бидэнэр хэжэ байнабди гэжэ хэлэхэ ёһотой байнабди.

1966—1974 онуудта тематическа бүлэгнай республикын Хүдөө ажахын министерствын дурадхаар Яруунын совхоздо һү багаар үгэдэг симментал үнеэдые герефорд үүлтэрэй бухануудай үрөөр үрэжүүлһэн юм. Тингэжэ һайн шанартай 1000 толгой холимог үүлтэтэй мал 1970—1972 онуудта совхоздо бии болгогдоо һэн. Тэдэнэй тоодо 120—130 үнеэдһээ бүридэһэн табан гүүртэ байгуулагдаа һэн. Һүүлээрнь эдэ үнеэдһээ һайнуудыень шэлэжэ, жэлһээ жэлдэ наһатай бурууну болон үнеэдһээ 300 толгой (мүнөө 500 толгой) үүлтэртэ бүлэг эмхидхэгдэһэн байна. Энэ бүлэгһөө үүлтэрэй залуу мал абтана. Совхоз тус бүлэгһөө үүлтэртэ малай нэгэдэл, һүүлэй табан жэлэй туршада үнеэ ба 50 буха худалдаа.

Тэрэшэлэн үүлтэртэ болон нютагай малнуудай шуһыень холижо үсхэбэрилһэнэй ашаар симментал түхэлэй нютагай тусхай үүлтэртэ мал (сэбэр бэетэй, һайн дэлэнтэй) Улаан-Үдэ шадарай зонодо бии болгогдоо. Энэ үүлтэрэй мал манай Буряадай байгаалиин эрхэ байдалда тон һайнаар тааранхай. Тингэжэ «Байгал» гэжэ үүлтэртэ ажахын фермэдэ үнеэн бүриһөө 4500—5000 килограмм, харин бусад колхоз, совхозуудай фермэдэ — 2000—2500 килограмм һүн һаагдадаг болоо һэн. Тиихэдэ һүнэй тоһолигынь 3,8—4 процент болгогдоһон юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ «Байгалай» бааза дээрэ үүлтэртэ малай гурбан фермэ, мүн эндэһээ абаашагдаһан үнеэдээр хэдэн гүүртэнүүд байгуулагдаа.

Лабораториин эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд эбэртэ бодо малай үүлтэртэ гүүртэнүүдые республикын колхоз болон совхозуудта һүүлэй жэлнүүдтэ шалгаа. Мүн лабораториин эрдэмтэдэй хабаадалгатайгаар малай һүрэгүүдэй үүлтэрэй, эрэ эмын болон наһанай бүрндэл шэнжэлэгдээ.

Дурдагдаһан шэнжэлгэнүүдэй хажуугаар ажахын тоосооной ёһоор ехэ юумэн хэгдээ.

Онсолходо, үүлтэртэ малай ажахынууд Буряадаймнай колхоз, совхозуудта һайн үүлтэрэй адууһа мал худалдана. Тиихэдэ «Байгал» ажахы Зүүн Сибирь болон Алас-Дурна зүгтэ симментал үүлтэрэй мал үсхэбэрилжэ худалдадаг томо түбүүдэй нэгэн болонхой.

Лабораториимнай эрдэмэй хүдэлмэрилэгшэд арбадахи табан жэлэй туршада горитой ехэ шэнжэлгэнүүдые хэхэ ёһотой. Бидэнэрэй бүхы шэнжэлгэнүүд арадай ажахын эрилтэһээ сэхэ дулдыдадаг юм. Байгша табан жэлдэ республикадамнай мал ажал эрхилдэг хэдэн томо комплекснууд ашаглалгада оруулагдаха. Тэдэнэй тоодо промышленна үндэһэ һуури дээрэ һү үйлэдбэрилхэ комплекснууд оролсоно. Мал ажалай продукциие промышленна технологидо үндэһэлэн, ехээр абахын тулада нэн түрүүн шэнэ технологидо даданхай үүлтэртэ мал үсхэбэрилхэ хэрэгтэй. Ушар иимэһээ промышленна үндэһэ һуури дээрэ һү ехээр үгэдэг үнеэдые һайн үүлтэртэй малһаа шэлэжэ олошоруулха, үсхэбэрилхэ хэрэгүүд манай шэнжэлгэнүүдэй гол зорилго болоно. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагай «Искра» колхоздо, Сэлэнгын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ совхоздо удаадахи хүдэлмэринүүд арбадахи табан жэлэй хугасаада бэелүүлэгдэхэ:

1. үнеэдэй туғаллаһанай удаа 2—3 һара үнгэрөөд байхада, тэдэниие оньһон түхеэрэлгын аргаар һаажа болохо гү, али үгы гү гэһэн шалгалта хэгдэхэ;

2. үнеэдэй шэргэтэрээ һаалгадаг үедэ тэдэнэй амидын шэг нүүр ба һаамынь мэдэжэ абтаха;

3. туғалнууд (үнеэд) эхынгээ дэлэнгэй түхэл, байгуулга хэр уг залгамжалан абана гээшэб тэһэн шэнжэлгэ 1978—1979 онуудта бэелүүлэгдэхэ;

4. һүнэй тоһолиг, мүн тэрэнэй белок болон бүридэлэйнь бусад зүйлнүүд шэнжэлэгдэхэ;

5. үнеэдэй ба туғалнуудайнь шуһанай шүүһэн болоод шуһанай бусад зүйлнүүд шэнжэлэгдэхэ.

Мүнөө энэ ехэ хүдэлмэриин эхин шата бэелүүлэгдэжэ байна. Лабораториин ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, ветеринарна эрдэмэй кандидат В. Д. Мисайлов, эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэд А. Е Хажеев, О. З. Сагантаева гэгшэд нэрлэгдэһэн ажахынуудта шэнжэлгэнүүдые хэнэ.

Эрдэмтэдэй табан жэлэй туршада хэһэн бүхы ажалай дүнгөөр промышленна үндэһэ һууринда түшэглэн, буряадай малай симментал үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри ябуулха талаар дурадхалнууд оруулагдаха.

Научна шэнжэлгэнүүдые ажабайдалда саг болзор соонь нэбтэрүүлхын тулада бидэнэр оролдонобди, бии байгаа нөөсэ арга боломжонуудые хүсэд дүүрэнээр элирүүлхын түлөө шэнжэлгынгээ болон шэнжэлэлгэдэ хабаатай бүхы асуудалнуудые үшөө, үшөө дахин хаража үзэнэбди.

Тиин бидэнэр фермэ болон гүүртэнүүдые нэгэ адли зантай үнеэдээр бүридхэхын түлөө тэмсэжэ байнабди. Тиихын тулада үрэжүүлэгдэһэн үнеэн бүхэн ямар бухын үрөөр үрэжүүлэгдээб гэһэн асуудалнуудта тодо харюу абтаха ёһотой. Тиимэһээ энэ хүдэлмэриин эмхи гуримтай байхын тула үдэр бүхэн тэмдэглэл хэгдэхэ зэргэтэй.

Научна шэнжэлгэнүүдтэ олон ондоо эрдэмтэдэй хүсэеэ хамтадхан ажаллаха гээшэ шухала. Тиимэһээ бидэнтэй суг ботанигууд, биохимигүүд ажаллана. Жэшээлхэдэ, ботанигууд тэжээлэй бааза бэлэдхэхэ хэрэгтэ горитой туһа хүргэнэ.

Тиихэдэ үнеэдые багаһаань хойшо янза бүриин тэжээлдэ дадхааха, һургаха гээшэ шухала. Тэрэшэлэн томо комплексын эрхэ байдалда туғалнуудые нарайһаань эхилжэ байлгахые оролдохо болонобди.

Эдэ бүгэдын хажуугаар гунжадай хойноһоо зоотехническэ нарин тоо бүридхэл тогтоонобди. Юуб гэхэдэ, иимэ хүдэлмэриин муугаар эмхидхэгдэбэл, шэнжэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүд доошоо орохо, аша үрэгүй болошохо юм.

Эндэ хэлэгдэһэн нөөсэ арга боломжонууд манай хүдэлмэридэ ехэ нүлөөтэй. Тиимэ һэн туладань хүдэлмэрилэгшэднай эдэ бүгэдые заатагүй гүйсэд дүүрэнээр бэелүүлхэ болоно.

К. ИЛЬИН,
Буряадай естественнэ эрдэмэй адуу малай генетикын лабораториие даагша, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор, профессор.

Хяагтын «Дружба» колхозой гэшүүд нниитын малда тэжээл элбэгээр бэлдэхын тула бүхы арга боломжонуудаа элсүүлнэ.

Энэ жэлдэ шэмэтэ тэжээл болон, кукуруза наран сэсэг хоёрые холижо, 500 гектар талмай дээрэ тариһан юм. Эдэ бэшэ ургаса гараа. Энэ ургасаяа һайнаар хуряахын тула механизаторнууд ехэ хүсэл дэлгэрүүлээ. Тингэжэ богони болзор соо һайн шанартайгаар энэ ургаса хуряагдажа, мүнөө силос болонхой.

Эндэхи таряан ажалай нэгэдэхи бригадын полевой станда «АВМ» машина тодхонхой, ногооной гурил бэлдэр татаха гэжэ Владимир Игумновай звено оролдоно.

Мүнөө колхоз үбһэ тэжээл бэлдхэхэ, таряа хуряаха ба намарай паар хахалха хүдэлмэриие жэгдэ ябуулжа байнхай. Социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэриэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: силосэй ургамалнуудые һайн шанартайгаар хуряахын түлөө социалис мүрысөөндэ түрүүлһэн Иван Михайлович Колодиной бригадын гэшүүд: А. И. Хлуднев, В. И. Леонов, К. Д. Евдокимов, З. М. Назимов болон бусад силосэй ургамалай һүүлшын гектарнуудые сабшажа дүүргээд, түрүүшын илалта туйлаад байна. Мүнөө эдэнэр намарай паар хахалжа эхилээ.

Дээрэхи зураг дээрэ: В. И. Игумновай звено «АВМ» машинаар ногооной гурил татана.

М. НИМАЕВАП фото.

[...]ПУБЛИКЫН АЙМАГУУДТА ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛ, [...]ГООНОЙ ГУРИЛ БЭЛЭДХЭЛГЫН, СЕНАЖ, СИЛОС-ДАРАЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1976 оной сентябриин 6-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Үбһэн: сабшагдаһаниинь	Үбһэн: һүрилэгдэһэниинь	Сенаж	Силос	Ногооной гурил
[...]ханай	74	95	84	104	46
[...]нтын	42	85	—	—	—
[...]рэй	72	91	147	79	89
[...]	53	91	49	61	73
[...]айн	59	85	37	108	73
[...]гын	82	82	130	86	43
[...]анай	105	93	117	111	47
[...]скын	81	97	33	112	83
[...]ын	82	91	130	91	67
[...]анай	67	93	93	56	101
[...]ын	63	91	30	88	53
[...]р-Шэбэрэй	61	89	188	76	98
[...]	52	98	—	—	
[...]элинин	61	94	127	71	100
[...]о-Байгалай	64	92	—	108	—
[...]гын	64	92	86	69	60
[...]нэй	81	96	80	78	101
[...]-Үдын	64	93	176	94	82
[...]	65	95	3,2 дахин	139	56

ЭДЭБХИТЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

ГУСИНООЗЕРСК. (Телефоноор абтаба). Эндэ Сэлэнгын аймагай партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн болобо. Казахстанай партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгын тобшолол ба тодорхойлолтонуудһаа уламжалан, аймагай партийна организациин, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар КПСС-эй Сэлэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь **М. Ж. Шагдаров** элидхэл хээ.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ, КПСС-эй XXV съездын делегат, Социалис Ажалай Герой **Ж. Б. Ванкеев**, Сэлэнгын совхозой директор **А. М. Гусев**, «Эрдэм» колхозой правлениин түрүүлэгшэ **Б. М. Габанов**, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ **А. А. Никитин**, Бага-Холбоолжоной уурхайн директор **И. Д. Даржаев**, Галуута Нуурай ГРЭС-эй барилгын управлениин начальник **Н. В. Горбунов** болон бусад элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаа.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, партиин Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** зүблөөндэ хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэбэ.

Аймагай партийно-ажахын эдэбхитэдэй зүблөөндэ хэлсэгдэһэн асуудалаар тогтоол баталан абтаа. Казахстанай партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэдэ харюу болгон, таряан болон мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха талаар абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ гэжэ тогтоол соонь хэлэгдэнэ.

Р. БАЛДАНОВ.

ХУЖАРТЫН ҮБҺЭШЭД ОРОЛДОҺООР

Анаагай совхозой мэдээжэ луговод Ендон Абидуевич Ринчиндоржиевай ажал тухай дууладагшье һаа, тэрэнтэй нюураараа уулзажа хөөрэлдэхэ арга олдодоггүй һэн. Тээмэндэ Хориин ажахынуудаар ябахадаа, Ринчиндоржиевай ажал тухай һонирхобобди. Хужартын үбһэшэдтэ ошохоёо ажахын рабочкомой түрүүлэгшэ И. Ц. Дмитриевтэй мордобобди. Тиишэ ошохо замдаа Илья Цынгуевич бэрхэ луговод тухайгаа иигэжэ хөөрэбэ:

— Юһэдэхи табан жэлэй эхиндэ совхозой ахамад агроном Виктор Иванович Осипов Баруун-Үльдэргын, Асын боролжо бургаананда дарагдаһан сабшалангуудые үндэһөөрнь һайжаруулха холын хараатай түсэб зохёоггоод, тэрэниие бодото дээрэнь бэелүүлхын тула дүршэлтэй механизатор Ендон Абидуевич Ринчиндоржиевые дуудажа, луговод болохыень дурадхаһан юм. Ажахынгаа малшадай үбһэ тэжээлээр дуталдадагые һайн мэдэхэ тула Ринчиндоржиев лугомелиоративна отрядые даагшаар ажаллаха зүбшэлөө үгэһэн бэлэй.

Орхигдошоһон шахуу эдэ сабшалангуудые үндэһөөрнь һайжаруулха, олон жэлэй ногоо тарнха хүдэлмэриие дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэ хүндэ даалгабал, ажалынь урагшатай байха гэжэ мэдээжэ ааб даа. Энэ шэнэ хэрэгые зүбөөр эмхидхэхын тула бригадир республикын бэрхэ, дүршэлтэй луговодуудай ажалаар һонирходог, ойлгоогүй юумэеэ Виктор Ивановичһаа һуража мэдэдэг һэн.

Таряалан, сабшалан үргэдхэжэ, ургасыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэридэ Анаагай совхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд гол анхаралаа хандуулдаг, һүүлэй хэдэн жэлэй туршада энэ талаар эндэ горитой хүдэлмэри хэгдээ гэжэ онсо тэмдэглэмээр. Ендон Абидуевичай бригада Хужарта, Аса, Баруун-Үльдэргын сабшалангуудые үндэһөөрнь һайжаруулха хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулаад, тэдээн дээрээ олон жэлэй ногоо тарижа, үндэр баян ургаса хуряажа абадаг болонхой. Ринчиндоржиевай бригадын даадаг 441 гектар сабшалангай тэн хахадта сибириин волоснец, «Костер безостый» гэһэн ногоо тарижа, зарим ургасатай талмайһаа гектар бүриин 20 гаран центнер ургаса хуряажа абадаг болонхой.

Совхозой түб Хори тосхонһоо дүшөөд модоной зайда оршодог ажахын эгээл захын Хужартын сабшалангай үбһэшэдтэ хүрэжэ ерэбэбди. Арбаад хоногто шахуу һуужа ороһон бороогой һүүлээрхи сэлмэг үдэрнүүдэй нэгэн һэн. Үглөөгүүр эртэ гараһан үбһэшэд үдынгөө хоол түргэхэн барьяад, һүрилэлгэ, тармалгада гараад байба. Набтаршаг бэетэй, таби хүрэжэ ябаһан хүн отогой хажууда маниие угтажа байба. Мэндээ хэлсэжэ танилсаад, бригадын ажалаарнь һонирхоходомнай, Ендон Абидуевич иигэжэ мэдүүлбэ:

— Манай бригадада мүнөө хорёод хүн хүдэлнэ. Һаяхай сэлмэг үдэрнүүдтэ сабшалга һүрилэлгэ хоёроо жэгдэ ябуулхын тула бүлта оролдонобди. Урда жэлнүүдтэ үбһэнһөө гарантуу шахуу болоод байдаг һаа, мүнөө энэ хүдэлмэримнай түлэг ябажа байна. Бороо хура ехээр орожо, ажалыемнай һаатуулба. Бүрхэг үдэрнүүдтэ сабшаһан үбһэеэ һэлин һүүрэгээд, тэрээгээрээ 116 тонно сенаж дараабди. Мүн бригадамнай бороо хурын үедэ ойдо гаража, һургааг отолоо. Батурин Батомункуев, Ракша Батожапов, Дамба Ринчиндоржиев, Жана-Базар Жимбуев гэгшэд һайнаар ажаллана. Манай бригадада һургуулиин үхибүүд олон. Тэдээн сооһоо Хэжэнгын арбан жэлэй интернат һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Ринчинова Валя, Улаан-Үдэһөө ерэһэн һурагша Жабон Бэлигтэ гэгшэд илангаяа оролдосотойгоор хүдэлөө. Даб дээрэ 23 сомоотой болонхойбди.

Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ Ринчиндоржиевай бригада ниитынгээ адууһа малда 7 мянган центнер үбһэ хурлаха түсэб баталан абаһан аад, бии байһан арга боломжоёо тооложо үзэһэнэйнгөө удаа 8 мянган центнер үбһэ хуряажа абаха тухайгаа мэдүүлһэн юм. Ажахын дүршэлтэй луговодой сабшалан дээгүүр ябажа харахада, ногооной ургаса һайн. Бригадада үгтэһэн трактор болон бусад техникые бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, урдаа табиһан зорилгоёо нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула тэдэнэй оролдожо байһые ажалтайнь танилсаад байхадаа мэдэбэбди.

Д. ХУБИТУЕВ.
Хориин аймаг.

[...] **хуби заяан [...] дулдыдана!**

Казахстанай партийно-ажахын эдэбхитэдэй Алма-Атада болоһон зүблөөн дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ бидэнэртэ, Узбегэй хлопок ургуулагшадта, сэхэ хабаатай байна. Юуб гэхэдэ, хлопок хадаа орооһо таряандал адли, оронойимнай асари ехэ баялиг болоно ха юм.

Ургасын хуби заяан,ороной экономическа хүгжэлтэ олон миллион ажалшан арадай эдэбхи үүсхэлһээ, бүхы коммунистнуудай ямараар хүдэлһэнһөө сэхэ дулдыдана гэжэ Леонид Ильичэй хэлэһэн үгэнүүд зүрхэ сэдьхэлдэмни илангаяа бүхөөр хадуугдаа.

Хамтынгаа суглаан дээрэ манай бригадын гэшүүд һанамжануудаа хэлэбэ, дурадхалнуудые оруулба. Хлопок ургуулагшад 80 гектар талмайнгаа туд бүриһөө түсэбөөр хараалагдаһан 30-най орондо 60 центнер хлопок хуряажа абахые шиидэһэн байна.

М. УМАРОВА,
Андижанска областиин Пахтаабадска районой Якубовай нэрэмжэтэ колхозой бригадир, Социалис Ажалай Герой, КПСС-эй XXV съездын делегат.

ТАСС — Шэнэ һонин

ЧАС БҮХЭН ҮНЭТЭЙ

Ороной таряалан дээрэ габшагай халуун ажал замханагүй. Нютаг бүхэнэй таряашад үнэтэй сагаа алдахагүй, ургасаяа хоролтогүйгөөр хуряажа абаха, гүрэндэ орооһо таряа ба бусад продукци худалдаха дээшэлүүлэгдэмэл социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ гэжэ оролдоно.

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээнүүдэй ёһоор, колхозууд болон совхозуудта сентябриин 8-най байдалаар 95,7 миллион гектарай орооһото, орооһото-бобово ургамалнууд (кукурузагүйгөөр) хадагдаад байба. Энэмнай тарилгын талмайн 77 процент болоно. 81,2 миллион гектарай таряан сохигдонхой. Россин Федерациин урда зүгтэ, Украинада, Молдавида, Дунда Азиин ба Закавказиин республиканuудта таряа хуряалга түгэсхэхы шатадаа ороо.

10,3 миллион гектарай кукуруза хуряагдаба. Энэмнай тарилгын хахад болоно. 737 мянган гектарай гэхэ гү, али түсэбэй 61 процент болохо лен-долгунец сабшагдаа. Хлопок, барайгар, саахарай свёкло, хартаабха ба бусад оройн ургамалнуудые хуряалга улам түргэдэжэ байнхай.

Ороной таряашад ерэхэ жэлэй ургасын бата бэхи үндэһэ һуури табилсана. Намар таригдаха 32,9 миллион гектар газар бэлдэгдээд, 13,7 миллион гектартань тарилга хэгдээ. 15,1 миллион гектар намарай паар хахалагдаба.

(ТАСС).

П. АНГЕЛИНАГАЙ НЭРЭМЖЭТЭ ШАН

Ороной эрхим эхэнэр механизаторнуудай зэргэ олошоршо. СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, ВЛКСМ-эй ЦК, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй хүдэлмэришэдэй, албa хаагшадай профсоюзай ЦК П. Н. Ангелинагай нэрэмжэтэ Ажалай Алдар солын шан абахын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөе арбадахи түсэбтэ табан жэлэй туршада үргэлжэлүүлхэ гэһэн шиидхэбэри абаба. Жэл бүри тус бүриин 300 түхэриг мүнгэтэй 30 шан барюулагдажа байха юм.

Энэ мүрысөөндэ гурбан жэлһээ бага бэшэ дүршэлтэй, техникые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын түлөө үүсхэл гаргаһан, арьбалалта, алмалта хэһэн, һурган хүмүүжүүлгын дадалтай эхэнэр механизаторнууд хабаадаха байна.

П. Н. Ангелинагай нэрэмжэтэ Алдар солын бүхэсоюзна шан жэл бүри уласхоорондын эхэнэрнүүдэй үдэр — мартын 8-да барюулагдажа байха юм.

УЛААН-БААТАРТА ЗҮБЛӨӨН НЭЭГДЭЭ

УЛААН-БААТАР (ТАСС). Социалис оронуудай культурын министрнүүдэй VIII зүблөөн сентябриин 8-да эндэ нээгдээ. Болгариин, Венгриин, СРВ-эй, ГДР-эй, Кубын, Монголой, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай ба Чехословакиин делегацинууд зүблөөндэ хабаадана. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй культурын министр П. Н. Демичев Советскэ Союзай делегациие толгойлно.

Зүблөөндэ хабаадагшад мүнөө үеын соёл болон искусствын хүгжэлтэдэ хабаатай асуудалнуудые гурбан үдэрэй туршада зүбшэн хэлсэхэ, уласхоорондын соёлой холбоо барисаае хүгжөөлгын шухала асуудалнуудаар, тусхайлан хэлэбэл, Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй Түгэсхэлэй актын гол ёһонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ асуудалнуудаар мэдээсэлнүүдые харилсан абалсаха байна.

СОФИДА БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

СОФИ. (ТАСС). Болгарида социалис революциин илаһаар 32 жэлэй ойтой дашарамдуулан, сентябриин 8-да эндэ баярай суглаан болобо. Энээндэ БКП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ С. Тодоров, парти ба правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд хабаадаа.

БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Эсэгэ ороной фронтын Национальна Соведэй түрүүлэгшэ П. Кубадинский элидхэл хэбэ.

* * *

Болгарида социалис революциин болоһоор 32 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Софида сентябриин 8-най үдэр Георгий Димитровэй мавзолейн дэргэдэ, сүлөөлэгшэ Совет Армиин хүндэлэлдэ зорюулагдаһан хүшөөгэй, фашизмда эсэргүү тэмсэл соогуур ами наһаяа алдаһан баатарнуудай памятнигай дэргэдэ веногууд табигдаа.

МЭДЭЭСЭЛ

«Ажалай ба салин хүлһэнэй асуудалнуудаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедые Ажалай ба социальна асуудалнуудаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй союзно-республиканска Гүрэнэй комитет болгон хубилгаха тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1976 оной августын 17-ной Указые үндэһэ болгон, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум Ажалай хүсэ хэрэглэлгын талаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедые Ажалай талаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй союзно-республиканска Гүрэнэй комитет болгон хубилгаба.

Ажалай талаар РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшээр нүхэр Андрей Григорьевич Созыкиниие РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум томилоо.

(ТАСС).

ДЕПУТАДУУД ЖЭШЭЭ ХАРУУЛНА

Советүүдэй хүдэлмэри

ЗАХААМИНАЙ аймагай Санагын совхозой хүдэлмэришэд нитынгээ адууhа малда элбэг тэжээл бэлэдхэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа зорюулжа байнад. Энэ жэл тэдэнэр 46392 центнер үбhэ бэлэдхэхэ түсэбтэй юм. Мүнөө 40410 центнер бэлэдхээд байна. Тэрээнhээ гадна, 1200 центнер сенаж бэлэдхэгдээ, 7000 центнер силос дарагдаа.

Үбhэ хуряалга дээрэ 31 звено, 300 гаран хүн хүдэлнэ. Тэдэнэй олонхинь үбhэ бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэбэшье, хүдэлмэреэ hуладханагүй, олон звенонууд түсэбhөө гадуур тэжээл бэлэдхэхэнэ Олон звенонууд ой модоной соорхой, бургааhа харганаан соо, хада уулын заха сабшажа, үбhэ ногоо абажа байна.

Тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ депутадууд ябана. Тэдэнэр бүгэдэндэ үльгэр жэшээ харуулна. Жэшээлхэдэ, сомоной Советэй депутат, хүдөө ажахын талаар саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ Никита Хадаевай хүтэлбэрилдэг звено Санагын гол соохи 14 звеногой дунда түрүү hуури эзэлжэ ябана. Тус звено 1545 центнер үбhэ бэлэдхэхэ түсэбтэй байгаа. Тэрэнээ саг болзортонь дүүргээд, 1645 центнертэ хүргэхэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Сомоной Советэй депутат С. Д. Банзаракцаев звено эмхидхээд, Зэдэ голой эхиндэ гараа hэн. Энэ нүхэрнай ажалай ехэ дүй дүршэлтэй, урагшаа hанаатай, оролдосотой бэрхэ хүн юм. Тиимэhээ тэрэнэй звеногойхид гол сабшалангаhаа гадна, хада уулын, ой модоной ногоо сабшажа, түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээд, мүнөө түсэбhөө гадуур үбhэ бэлэдхэжэ байна.

Зэдэ голой Нарин гэжэ газарта сомоной Советэй депутат Шагдар Мархаевай звено баhал hайнаар хүдэлнэ. Нарин голой сабшалан бургааhа, харганаа ехэтэй, хада уулатай юм. Тиимэшье hаань, залуу депутадай звено оролдосотой hайнаар хүдэлжэ, үбhэ тэжээл ехээр абажа байна. Тэдэнэр энэ жэл 1040 центнер үбhэ бэлэдхэхэ түсэбтэй байгаа. Тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргээ. Үшөө 1075 центнер үбhэ сабшахабди гэhэн шэнэ уялга абаад, тэрэнээ дүүргэнтэжэ байна.

Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ депутадуудтай адлиhар сомоной Советэй эдэбхитэд, хуушанай луговодууд Санжа Цыдемпилов, Санжа Дашиев, Мунко Уржанов, Бато Бадмаев, Бато Очиров, Санжа Будаев, Лубсан Чимитов гэгшэд hайнаар хүдэлнэ. Тиихэдэ сомоной Советэй депутадууд, мал ажалшад Ц-Д. Гомбоева, Н. Бадмаева, Ц-Д. Охнова, Б. Будаева гэгшэд адууhа малаа hайнаар харууhалхын хажуугаар, Ута-Нюрган гэжэ газарта таригдаhан олон жэлэй ногоо сабшажа, өөhэдынгөө хубитые тэжээл бэлэдхэлгэдэ оруулжа байна. Тэдэнэр тус тустаа. 20—25-аад центнер үбhэ бэлэдхээд байнхай.

ВЛКСМ-эй гэшүүн, залуу тракторист, сомоной Советэй депутат Б-О. Садаев МТЗ түхэлэй тракторaар үбhэ сабшалга, тармалга, сомолгодо ябажа, бүгэдын магтаалда хүртөө. Нүхэр Садаевай хүдэлдэг звено Мурин ба Бомбойн олон жэлэй таримал ногоо хуряажа дүүргээд, Нарин-hайб гэжэ газарта үбhэ бэлэдхэжэ байна. Звено 3340 центнер үбhэ бэлэдхэхэ түсэбтэй. Мүнөө 3 мянган гаран центнерээ бэлэдхээд, түсэбөө нилээд үлүүлхээр оролдожо байна.

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэреэр сомоной Совет, тэрэнэй гүйсэдком, саг үргэлжын комиссинууд ходо hонирхожо, hайнаар ябуулха шууд хэмжээнүүдые абажа байдаг. Нитын малда гүйсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ асуудал сомоной Советэй 7-дохи сесси дээрэ харагдажа, дэлгэрэнгы шиидхэбэри абтаа hэн. Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлжэ байгшадай дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, тэдэнине худалдаа наймаанай, соёлой болон медицинскэ эмхи зургаанууд ямараар хангана, организаци болон эмхи зургаануудай коллективүүд үбhэ бэлэдхэлгэдэ ямараар хабааданаб гэhэн асуудал сомсоветэй гүйсэдкомой болон саг үргэлжын комиссинуудай заседанинууд дээрэ харагдажа байдаг.

Үбhэ бэлэдхэлгын үедэ ажалшадай дунда ойлгуулалжын хүдэлмэри ябуулха, социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ, байра байдалаарнь hонирхохо зорилготойгоор сомоной Советэй гүйсэдкомой гэшүүд хэдэ хэдэн звенонуудые даажа абаhан юм. Жэшээлхэдэ, сомсоветэй гэшүүн А. Д. Цыбиков-Хуурлиг гол соо хүдэлэгшэ звенонуудые, В. Ж. Цыренов—Санагын гол соохи звенонуудые, гүйсэдкомой түрүүлэгшэ—Зэдэ ба Сагаан Бэлшэр дээрэ хүдэлжэ байhан звенонуудые шефтээ абаа юм.

КПСС-эй райкомой бюрогой болон аймагай Советэй гүйсэдкомой шиидхэбэреэр августын 1-hээ сентябриин нэгэн болотор тэжээл бэлэдхэлгын габшагай hара соносхогдоо hэн. Энэ үедэ сомоной Советэй гүйсэдком хамта дээрэнь 80 гаран хүние тэжээл бэлэдхэлгэдэ гаргаа. Тиихэдэ тосхоной организаци, эмхи зургаануудай коллективүүд түсхай графигай ёhоор тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ хүдэлнэ. Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ сомсоветэй депутат нүхэр Лоссвагай хүтэлбэри доро хүдөөгэй больницын коллектив hайнаар хүдэлнэ.

Гэбэшье зарим организаци, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухалын шухала хэрэгтэ хайшэ хэрэгээр хандаhан байна. Тэдэнэй дунда лесничествын коллективые дурдамаар. Тус коллектив тосхон соогоо [...] хүсэтэй, томо организ[аци] байбашье, тэжээл бэл[эдхэл]гэдэ тон hулаар хаба[адана]. Тэдэнэр 350 центнер [үбhэ] бэлэдхэхэ түсэбтэй бай[гаа], арай гэжэ 60—70 цен[тнер] бэлэдхээд байна.

Манай Санагын совх[озой] малай тэжээл бэлэдхэхэ [хү]дэлмэри сентябриин д[...] тэр үргэлжэлхэ. Мянга[н га]ран гектар зеленко [...] хуряагдаагүй. Энэ тон [ша]хала хүдэлмэри эмхитэй [...] үнгэргэхын тула Санага[йн] [...]тагай хүн зон, тэрэ [...] сомоной Советэй депута[д] эдэбхитэд эбтэй эетэй [...] оролдожо байна.

С. САНЖИТОВ,
Захааминай аймагай
Санагын сомоной
Советэй түрүүлэгшэ.

АКТЮБИНСКА ОБЛАСТЬ. Таряа хуряалгын түрүүшын үдэрhөө эхилжэ Мартукска районой Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой комбайнернуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ дүршэлтэй механизатор Григорий Андреевич Карпенко түрүү hуури эзэлжэ ябана. Тэрэнэй хүбүүн Григорий эсэгэhээ нэгэшье гээгдэнгүй эршэгэй шангаар хүдэлмэрилнэ. Энэ жэлэй таряа хуряалга дээрэ эсэгэ хүбүүн хоёрой звено 15 мянган центнер таряа сохихо гэжэ шиидэнхэй. Тэрэнэй 10 мянганиинь сохигдоод байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эсэгэ, хүбүүн Карпенкотэн.

ТАСС-ай фотохронико.

hҮН ДАЛАЙН ЭЗЭН

Хүдөө ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ талаар КПСС-эй XXV съездын табиhан шиидхэбэри шударгыгаар бэелүүлэгшэдэй нэгэн—Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй совхозой түрүү hаалишан, коммунистка Евдокия Жамьяновна Дармаева мүн. Энэ hаалишанай оролдосотой ажалые манай парти ба правительство үндэрөөр сэгнэжэ, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаhан байна. Мүнөө Евдокия Жамьяновна партиин райкомой гэшүүн, аймагай Советэй депутат юм.

Үйлэдбэриин арга боломжонуудые шадамараар, гүйсэд дүүрэнөөр хэрэглэhэнэй, үнэн сэхээр ажалладаг байhанайнгаа ашаар Е. Ж. Дармаева үрэ дүн түйлана. Юhэдэхи табан жэлэйнгээ даабарине түрүү hаалишан 3 жэл 7 hара соо дүүргэжэ амжаhан, тиихэ зуураа hү үйлэдбэрилгээр аймагай hаалишадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ илажа, 1974—75 онуудай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ hаалишан Е. Ж. Дармаева 42,5 мянган килограмм hү hаагаад, даажа байhан 22 үнеэн бүриhөө тугал абажа, тобир hайнаар тэнжээhэн байгаа. Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ энэ малшан ажалайнгаа ашаг үрэ улам дээшэлүүлхэ зорилго урдаа табижа, харууhалжа байhан малаа нэгэшье гарза хоролтодо оруулхагүй, 25 тугал абажа тэнжээхэ, 480 центнер hү haaха социалис уялга абаhан байна.

Евдокия Дармаевагай ажалладаг Аллын фермэдэ оньhожоруулагдамал аргаар үнеэд hаагдадаг юм. Зуhалан дээрэньшье нүүдэл агрегат хүдэлгэгдэнэ. hаалишанай харууhалдаг 25 үнеэдынь булта оньhожоруулагдамал hаалгада дадаhан, hүеэ hайнаар табидаг. Гэбэшье оролдосотой hаалишан үнеэн бүхэнэй дэлэндэ үлэhэн hүыень гараараа шобторжо hаадаг заншалтай. Шэнэ гунжадые абахадаа гү, али хуушан үнеэдэйнгээшье түрэхэдэ Е. Ж. Дармаева тэдэнээ зүбөөр харууhалха, haaха хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг байна. Үнеэдэйнгээ шэргэhэн хойношье, мүн тугаллаад байхадань зүбөөр хооллуулдаг юм. Тугаллаhан үнеэнэй тэжээлые үдэрhөө үдэртэ бага багаар нэмээжэ, 9—10-дахи үдэртэнь гүйсэд эдеэлүүлдэг. Үнеэнэй hүеэ нэмээхэ бүри тэжээлысэнь ехэдхэдэг байна. hү hааха бүреэ үнеэдэйнгээ дэлэн шахажа, эльбэжэ үгэдэг, бүлеэн уhаар угаажа, hайса хататарнь аршадаг байха юм. hаалгын үедэ үнеэдтээ hаалишан зөөлэхэнөөр хандадаг, дүтэ шадар ондоо хүнүүдые байлгадаггүй. Үнеэн бүхэнэйнгөө hаалгадаг ээлжээе наринаар сахидаг дээрэhээнь үнеэдшье энээндэнь hуранги, ээлжээгээ хүлеэжэ байдаг.

Аллын фермын ахалагша hаалишан нүхэр Дармаева олон жэлэйнгээ ажалай дүй дүршэлые залуу нүхэдтөө дамжуулхые, коллективэйнгээ амжалта арьбадхахые хододоо эрмэлзэдэг. Эндэхи hаалишад Раиса Ринчинова, Евдокия Бадмаева, Долгор Дырчикова, Самоцырен Будаева болон бусад түрүү hаалишанай жэшээгээр хүдэлжэ, жэлэй эхинhээ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1500—1600 литр hү hаанхай. hүүлэй hарын дүнгөөр Аллын фермын коллектив аймаг соогоо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүүлhэн байна.

В. ГОМБОЕВ.

Хурамхаанай аймаг.

БАМ-hаа МЭДЭЭСЭНЭ

ГОРОДОЙ БАРИЛГА ДЭЭРЭ

Ерээдүйн Северобайкальск городой олон дабхар түрүүшын гэр үндын бодобо. Оройдоо гурба hарын туршада баригдаhан энэ hургуулида 320 hурагшад hураха юм. Юрий Сократовмч Николаевай даадаг бригада энэ hургуулине сентябриин нэгэн болотор барижа дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргаа.

Капитолина Александровна Еременкын хүтэлбэрилдэг гэрэй досоо талын хүдэлмэри хэдэг бригадатай хамта ерээдүйн урашуул эндэ түрүүшынхеэ ажаллаба. Ленинградтахи промышленно-уран hайханай дээдэ училищиин студентнүүд уран зураашад ба шэмэглэгшэдэй ажал хэhэн байна.

Студентнүүд бэлиг шадабаряа гарган ажаллана. Тэдэнэр тосхоной «Таежни:» гэжэ нэрлэгдэhэн сад-яслиин байшангай газаа талые уран гоёор шэмэглээ. Хүүгэдэй номууд болон мультфильмнүүдhээ мэдээжэ болоhон онтохонуудай геройнуудые зураглан харуулжа, багашуулые ехэтэ hонирхуулhан байна.

Уран зурааша-студентнүүд шэнэ hургуулиин спортивна залые гоёон шэмэглээ.

ТОННЕЛЬ МАЛТАЛГЫН БЭЛЭДХЭЛ

Карагандагай «Спецшахтстрой» управлениин Федор Васильевич Туровой бригада Байгалай тоннельhээ шанха өөдөө гараха худагай түрүүшын 17 метр нүхэ малтаба. Казахстанай горнягууд 185 метр гүнзэгы шахта малтаха даабаритай. Тэдэнэй энэ ажалаа дүүргэхэдэнь, тоннелиие хоёр тээшэнь—зүүлжэнь, баруулжань—малтажа эхилхэ юм. Энэ жэлэй дүүрэтэр 70 метр хүрэтэр малтахаар горнягууд хараалаанхай.

«ЗапБАМстроймеханизация» трестын 160-дахи мехколоннын Дабаандахи участогай коллектив Байгалай тоннелиин зүүн порталай газар малтажа байна. Иван Петрович Тимошенкын даадаг экскаваторай комплекс ажалаа зүбөөр эмхидхэhэнэй, техникээ hайнаар хэрэглэhэнэй ашаар үдэрэйнгөө даабари ходо 1,5—2 дахин үлүүлдэг болоо.

— Механизаторнуудай энэ ажалаа дүүргэхэтэйнь сасуу, бидэнэр, тоннельщигууд, портал барижа эхилхэбди. Энэмнай тоннель малтахаhаа дутуугүй орёо ажал болохо юм. Тэрэнээ дүүргээд лэ Байгалай шэлын гүн руу шурган орохобди,—гэжэ 12-дохи тоннельнэ отрядай 3-дахи участогай начальник нүхэр Пиняев хөөрэнэ.

Тоннельнүүдые малталгын бүхы хүдэлмэрине габшагайгаар ябуулха гээшэ БАМ-ай барилгын Буряадай участогай эгээл шухала, түрүүшын ээлжээнэй зорилго болохо юм.

ҮХИБҮҮДЭЙ УРАН БЭЛИГ ХҮГЖӨӨХЭ

hуралсалай шэнэ жэлэй эхилхэтэй хамта, Северобайкальскда үхибүүдэй искусствын hургуулида хэшээл захалба. Эдир бамовецууд hургуулиин уран hайханай, хүгжэмэй, хореографиин отделенинүүдтэ hуралсажа, бэлиг шэдабаряа хүгжөөхэ аргатай болобо.

Уран hайханай отделенидэ уран зурагай, скульптурын, искусствын түүхэ шэнжэлэгдэхэ, уран зурагай нюуса арганууд шудалагдаха юм. Хүгжэмэй отделенидэ баян, аккордеон, фортепиано, гитара, труба, тромбон дээрэ наадажа hураха байна. Хореографиин таhагта хатар танца, баледэй түүхэ заагдаха юм.

А. КУКЛИН,
манай корр.

АМАРАЙ ОБЛАСТЬ. БАМ-ай нииcлэл хото Тында хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байна. Мүнөө эндэ 30 мянган хүн ажаhууна. 9 дабхар гэрнүүд, hургуули, үхибүүдэй саад, поликлиникэ, бүлүүр станци баригданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ЯК-40 түхэлэй самолёт Тындын аэропорт дээрэ. Благовещенск, Шэтэ, Эрхүү хотонудтай агаарай зам тогтоогдонхой.

ТАСС-ай фотохронико

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ hОНИН

КАЗАХСТАНАЙ ПОЛИНУУД ДЭЭРЭ ХАЛУУН АЖАЛ БУРЬЯЛНА

КУСТАНАЙ. (ТАСС-ай корр. Е. Поринг). КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй Алма-Атада хэлэhэн үгые Кустанайн ажалшад үргэнөөр шэнжэлэн. Ургаса хуряалгые хурдадхаха шэнэ аргануудые бэдэржэ байнхай. 250 миллион пүүд ороohо гүрэндэ худалдаха талаар дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудаа дары түргөөр бэелүүлхэ хэмжээнүүд абтана. Областиин колхоз, совхозуудай механизаторнууд хоёрдохи миллион гектар дээрэhээ ороohото ургамалнуудые баал болгон хадажа дүүргэбэ. Ороohо таряанай табанай дүрбэн хубинь хадагдаа. Ургаса хуряалгаяа сентябриин 15—20 болотор дүүргэхые таряашад оролдоно.

Олонхи ажахынуудта хуряалга-зөөлгын звенонууд нэгэдүүлэгдэжэ, бригаданууд болгогдонхой. Энэнь тарял хадалга дээрэ оньhон техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, техническэ хангалгые hайжаруулха, агрегадуудай hаатан зогсолгые тон бага болгохо байна.

ДЖАМБУЛ. (ТАСС-ай корр. А. Исеев) Мойынкумска сүл губидахи оазисуудта кукуруза хуряажа захалба Кукурузын буурсаг ашаhан машинанууд ажахынуудай тоогууд тээшэ шуумайлдана. Таряашад ургасаяа дары түргөөр хуряахые шиидэ. Мойынкумска район уялганyудаа хаража үзэөд, 16 мянгапаа дээшэ тонно кукурузын ороohо тушааха болобо. Энэнь нёдондо жэлэйхиhээ хоёр дахин ехэ юм.

Чу мүрэн дээрэ хаалта барижа, уhалуурнин галмайе нилээд үргэдхэн, кукурузын баян ургаса абаба бшуу. Тингэжэ нёдондо жэлэйхиhээ 20 мянга гаран тонноор ехэ кукурузын таряа Эхэ оронойнгоо амбаарта хааха байна.

АЛМА-АТА. (ТАСС-ай корр. В. Ганжа). Казахстанай урда хубида свекло хуряажа захалба. Энэ жэлдэ 77 мянга гаран гектарта тэхэ гү, али нёдондонойхиhoo зургаанай нэгэ хубяар ехэ талмай дээрэ свекло таригдаhан байгаа.

Казахстанай свеклошод саахар үйлэдбэрилхын тула 2 миллион 350 мянган тонноhoo бага бэшэ түүхэй эд суглуулан хуряахые шиидээ.

ЦЕЛИНОГРАД. (ТАСС-ай корр. В. Акимов). Сэрэгэй жолоошод шэнэ газарай хахад миллион тонно таряа хараалагдаhан болзорhoo 4 үдэрөөр урид совхозуудай таряанай тоогууд дээрэ зөөhэн байна.

Офицернүүд Г. Реймер, Я. Каплан, Л, Пашик гэгшэд толгойлдог сэрэгэй подразделенинүүд нитын амжалтада ехэ хубитаяа оруулба. Областиин эмхинүүдэй дамжуулгын Улаан тугууд, үнэтэ бэлэгүүд сэрэгэй түрүү коллективүүдтэ барюулагдаа.

Таряа зөөхэ нормоёо хоёр дахинаар үлүүлэн дүүргэhэн сэрэгшэд Т. Абдазовта, Н. Кончерутта, Ф. Филиппинченкэдэ, Т. Кличевтэ «Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй ургаса хуряалгын ударник» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

САЯНО-ШУШЕНСКА ГЭС: ТҮРҮҮШЫН МИЛЛИОН

САЯНОГОРСК. (ТАСС-ай корр. Е. Ярославцев). Саяно-Шушенска хаалтада түрүүшын миллион кубометр бетон hуулгагдаба. Хоёрдохи миллион кубометр бетон ерэхэ жэлдэ hуулгагдаха юм.

Саянай гидро-барилгашад барилгын шухала шата бүхэнние габшагай ажалаар угтадаг заншалтай юм. Февраль hарын hүүл багта эдэнэр КПСС-эй XXV съе[здэ] [...]нигэжэ элидхээ hэн: «[...]тада бетон шудхалгые [...] мянган кубометртэ хүр[...]тэhэн уялгаяа амжалт[атай]гаар дүүргээбди!»

Ленинградай, Крас[ноярс]скын, Новокузнецкын [До]нецкын ба Енисей [...] дээрэхи асари ехэ [ГЭС-үүдые] барилгые түргэдхэхын [...] хүсэлэл оролдолго гар[гажа] байhан бусад хотон[уудай] проектнэ, эрдэм-шэнж[элгэ]гын институдууд С[аянай] гидро-барилгашадай амж[ал]тада ехэ габьяатай юм.

ЗАБАЙКАЛИИН ХҮДӨӨГЭЙ БАРИЛГАНУУДТА

ШЭТЭ. (ТАСС-ай корр. [...]). Забайкалидахи түрүү[шын] хүдөөгэй барилгын ком[би]нат Дагуурта баригдаба. [...]рэ жэлдээ 70 мянган ку[бо]метр түмэр-бетон хэрэг[сэл]нүүдые, хэдэн арбаад мян[ган] кубометр барилгын мате[ри]алнуудые үйлэдбэрилхэ [бай]на.

Түмэр-бетон хэрэгсэл[...]нүүдэй завод, модо [...]руулдаг цех, асфальт[...]ной завод комбинадай [бү]ридэлдэ ороно.

Барилгын комбинат [Забай]калиин хүдөө [...] районуудай тэгэндэ бай[...] юм. Хүдөө ажахын үй[лэд]бэрине саашадань т[...]хо, мэргэжүүлхэ гэhэн [про]грамма область дотор [...]раалагданхай. Бари[лгын] hайн үндэhэ hуури т[...]го үйлэдбэриин барил[гану]дые болзорhоонь урид [...]лалгада оруулха арга [...]хо байна.

БРАТСКЫН ЭНЕРГЕТИГҮҮДЭЙ ХАРАА ТҮСЭБҮҮД

БРАТСК (Эрхүүгэй [об]ласть). (ТАСС-ай корр. [...] Совенко). 1961 оной [...] hарада гидростанциин [...]лалгада оруулагдаа[н] хойшо Агууехэ Октя[бриин] 50 жэлэй ойн нэр[эмжэтэ] Братска ГЭС 275 м[иллі]ард киловатт-час элек[тр] элшэ хүсэ үйлэдбэр[илээ]. Энэнь 1959 ондо орон [до]тор үйлэдбэрилэгдэhэн хүсэнhөө ехэ юм.

КПСС-эй ЦК-гай Ге[не]ральна секретарь [нү]хэр Л. И. Брежневэй Ба[руун] Сибириин нефтьшэдтэ, [Куз]бассай шахтёрнуудта, [...]вагай энергетигүүдтэ эл[...]hэн бэшэгтэ харюу[...] Братска ГЭС-эй коллек[тив] шэнэ, дээшэлүүлэг[дэhэн] уялгануудые абаба. [...] дүүрэтэр түсэбhөө га[дуур] 200 миллион киловатт [...] элшэ хүсэ үйлэдбэр[...] өөhэдынгөө аша туhа[...]шэ хүсэ гаргашалгые [...]тээнь абаhан нэмэлтэ у[ялга]нуудhaa гадуур үшөө [...] мянган киловатт-часаар [...]роохо гэжэ шиидхэгдээ. [...]жээтэ гидроагрегадые [...]нэдхэн хубилгалга бо[л]hоонь урид, декабри[н] болотор дүүргэжэ, т[...] хүсые 25 мянган килова[тт] дээшэлүүлхэ байна. [...] гидротурбинануудые [...]бэн шэнэдхэлгээ 1978 [...] дүүргэхые хараална. Э[...]нэй ашаар Ангар [...] дээрэхи ГЭС-эй хүсэн [...] мянган киловаттаар нэ[мэгдэхэ] юм.

ХОЕР МЯНГАДАХИ ЛЕКЦИ

ОРСК. (Оренбургын [об]ласть). (ТАСС-ай корр. [...] Ширяев). Түүхын [...] И. А. Ахмечет сент[ябриин] 8-да журнал соогоо [...] тэмдэглэл хэбэ: «2.000[-дахи] лекци—уласхоорондын [...]дал тухай». Нефт[...] соёлой байшанда су[...] 300 гаран хүн энэ [...] шэнжэтэй ойень аль[...] шалгаар угтаhан бай[на].

Лектор Ахмечет —[...] ондоо хүдэлмэри яб[...] юм. Тэрэ эдир лектор[...]гуулиие хүтэлбэрилдэг [...]торэй үүсхэлээр hург[...] музей эмхидхэгдэн [...] лагдаа hэн. Орскын [...] мэдээжэ хүнүүд тухай, [...]дан ба Эсэгэ ороноо [...]гаалгын Агууехэ дай[ни] геройнууд тухай энд[э] [...]бигдаhан зүйлнүүд х[...]

ХОНИДЫЕ ҮРЭЖҮҮЛГЭ—ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ГЭДЭРГЭЭ АЛХАМ ХЭhЭНИИНЬ ГЭМШЭЛТЭЙ

Хэр угhaa зэрэлгээтэ үүжам талаараа жэлэй дүрбэн сагта хонин hүрэгөө субуулдаг Зэдын аймаг ехэ мал ажалтай аймагуудай нэгэн юм.

Тусхайлбал, аймаг дотор мал ажалhаа абтадаг продукциин—65 процентнь, мүн гүрэндэ худалдадаг продукциинь 41 процент хонин ажалhаа оруулагдана. Жэшээнь, гүрэндэ худалдагдадаг бүхы мяханай нилээд ехэ хубинь хониной мяхан болоно.

Иимэ дээрэhээ хонин hүрэгөө олошоруулха хэрэгтэ зэдынхидэй анхаралаа ехээр хандуулдаг, хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи гол hалбаримнай гэжэ тоолодог байhаниинь гайхалгүй.

Аймагай ажахынуудта бүхы эхэ хонидой 30 процентнь бэсынгээ томоор, ноohонойнгоо шанараар элита ба нэгэдэхи классай болонхой, 35 процентнь—хоёрдохи, 21 процентнь гурбадахи классай гэжэ тоологдоно. Зуhагуудай 48 процентнь—элита ба нэгэдэхи классай, 30 процентнь хоёрдохи классай гэжэ элирүүлэгдээ. Түлгэнүүдшье hайн шанартай ноohо үгэдэг юм.

Юhэдэхи табан жэлэй туршада хонидhoo түл абалга урда табан жэлэйхиhээ нилээд олошорhон байгаа. Зуун эхэ хонин бүриhөө хурьгад олоор абтадаг болонхой. Энэ талаар илангаяа үүлтэртэ хонидые үсхэбэрилдэг Ленинэй орденто Борьёогой совхозой хонишод жэл бүри эрхим hайн үрэ дүн түйлана. Совхоз hүүлэй табан жэл удаагуур зуун эхэ хонин бүриhөө 100-hаа дээшэ хурьга түлжүүлнэ. Энэ жэлдэшье зуун эхэ хонин бүриhөө 109 хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлээ. Эндэхи эхэ хонидые харууhалдаг 23 ахалагша хонишодой хахадынь зуутанай зэргэдэ гараа.

Гэхэ зуура, энэ совхоздошье, бүхы аймаг доторшье зуун эхэ хонин бүриhөө заабол хурьга абажа түлжүүлхэ зорилго гүйсэд шиидхэгдэшоо гэхын аргагүй. Илангаяа байгша оной дүн тон хангалтагүй байна. Хэрбээ урзанда аймаг дотор 80 хонишодой зуун эхэ хонин бүриhөө 100-hаа дээшэ хурьга абаhан hаа, нёдондо 55 хүн тиимэ үрэ дүн түйлаа, харин энэ жэлдэ тэдэнэй тоо 25 болотороо үсөөрөө.

Борьёогой совхозой бэрхэ хонишон Д. Н. Эрдынеевэй даадаг эхэ хонидой отарынхид зуун эхэ хонин бүриhөө 130,5 хурьга абажа, аймаг соогоо эрхимлээ. Мүн энэ совхозой ахалагша хонишон Г. О. Базаровагай отарынхид—126,3, Б-Н. Г. Гомбожаповай—124,4, Социалис Ажалай Герой Г. Л. Рабдаевай отарынхид 121,2 хурьга түлжүүлээ. Республикын суута хонишон Д. Я. Свистунов энэ жэлдэ түрүүшынхеэ хурьгалhан зуhагуудай зуун толгой бүриhөө 125,5 хурьга түлжүүлбэ.

Тэрэшэлэн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишод Д. Б. Семенов, И. В. Югов, «Коммунизм» колхозhоо Л. Д. Иванов, Х. Ч. Дымбрылов, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозhоо Г. М. Побоков, В. Д. Цыренов болон бусад үнгэрhэн хүшэр хүндэ үбэлжэлгын үедэшье ажалдаа hайн дүнгүүдые түйлаа.

Хонидhoo ноohо абаха талаар энэ жэлдэ аймаг дотор тиимэ hайн гэхээр юумэн хомор байба. Хонин бүриhөө ноohо хайшалалга урда жэлнүүдэйхиhээ доошолоо. Ажахынуудай бүхы 477 отарын миил 87 коллективынь ноohо хайшалха түсэбөө дүүргээ. Хонин бүриhөө 4 килограммhaa дээшэ ноohо—8 отара, 3.5 килограммhaa 4 килограмм хүрэтэр 20 отара хайшалаа. Олонхи ажахынууд ноohо гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргээгүй.

Хониной мяха ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха зорилго амжалтатайгаар дүүргэдэнэ гэхын аргагүй. Нёдондо шахан таргалуулжа, гүрэндэ худалдахын тула аймаг дотор 50 мянган хонид илгагдаhан юм. Теэд хонидые hайнаар эдеэлүүлжэ шахаха технологиин хүсэд сахигдаагүй, бии байhан арга боломжын хэрэглэгдээгүй дээрэhээ шахамал хонидынь тиимэ hаhанда хүрэмөөр таргалаагүй, шэгнүүрээ мүртэй дээшэлүүлээгүй. Тэндэhээ дунда зэргээр 34 килограмм шэгнүүртэй хонид гүрэндэ худалдагдаа. Урда жэлнүүдтэ миил хээрын бэлшээридэ адуулагдаhан хонидынь энээнhээ үшөө үлүү шэгнүүртэйгээр худалдагдадаг байгаа.

Байгша ондо 36 мянган хонидые шахалганда табихаар илганхай. Теэд нёдондонойнгоо алдуунуудые дабтангүй, тэдэнээ ёhотой hайнаар шахаха шухала. Хүхэ ногооной бэлшээриин hайн сагые хүсэд зүбөөр хэрэглэн, шахалгын үедэ тэжээлыень hайнаар, элбэгээр эдюулхэ хэрэгтэй. Энэ жэлдэ шахалгада табигдаhан хонидые hайса таргалуулжа, мяхажуулжа худалдаад, түсэбөө заатагүй дүүргэхэ шухала гэжэ ажахы бүхэн ойлгохо ёhотой.

Эхэ хонин бүриhөө хурьга заатагүй абажа, hүрэгөө олошоруулха хэрэг хадаа эхэ хонидые, зуhагуудые искусственна аргаар зүбөөр үрэжүүлhэнhээ нилээд дулдыдадаг гэжэ хонишод бүхэн hайн мэдэдэг.

Илангаяа искусственна үрэжүүлгые өөhэдынгөө гараар, үнэн зүрхэнhөө оролдожо, шанартайгаар хэhэн хонишод лэ зуун эхэ хонинhoo 100-hаа дээшэ хурьга жэл бүри абана гэжэ ямаршье тайлбарилтагүйгөөр ойлгохоор.

Гэбэшье хурьгадай үхэл гарзада орохын хажуугаар, нилээд олон эхэ хонид hубайржа, хонин hүрэгөө олошоруулха хэрэгые хойшо татана. Байгша ондо эндэ 20.552 хонидынь hубайраа. Энэнь бүхы эхэ хонидой 14 процент болоно. Хэрбээ эдэ хонидhoo нэжээд хурьга абажа тэнжээбэл, аймаг дотор хониной мяха абаха, ноohо хайшалха, hүрэг олошоруулха түсэб заатагүй дүүргэгдэхэ hэн. Тиимэhээ аймагай ажахынууд энэ жэлдэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэрине хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар эмхидхэхэ ёhотой. Гэхэ зуура, энээнhээ урда жэлнүүдтэ хабартаа (март, апрель соо) хурьгадые абажа байhанаа, саашадаа үбэлэй хурьгадые абадаг болохо гэhэн шиидхэбэри абанхай. Тиимэhээ энэ жэлдэ хонидые эртэ, сентябриин 1-hээ үрэжүүлжэ эхилхэ болоно. Теэд энэ хэрэгтэнь тон ехэ дутагдал үзэгдэнэ. Зарим отарануудай хурьгад бүри август hара болотор эхэhээ hалгаардаагүй байжа, хонид хүсэд hайн таргалаагүй, ёhoop тэнхээгүй байшоо.

Энэ жэлдэ эхэ хонидойнгоо 26 процентые hубайруулhан Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ, 21 процентые hубайруулhан «Мир» колхозууд, тус тустаа хонидойнгоо 20—19 процентые hубайруулhан Торинн, «Октябрьский» совхозууд байгша онойшье хурьгадые орой болоhон хойно эхэhээнь илгажа, эхэ хонидоо искусственна үрэжүүлгэдэ муугаар бэлдээ. Олохон отарануудта искусственна үрэжүүлгын пунктнууд хүсэд түхеэрэгдээгүй, үрэжүүлхэ техникүүдшье олдоогүй байба. Иимэ түлюур байдал ерэхэ жэлэй түл абалгада горитой хойшолон, хохидол татажа магадгүй.

Хонидой тоо толгойе түргэн олошоруулха, мяха, ноohо ехээр абахын тула, тэдэниие үбhэ тэжээлээр hайса хангадаг болохо гээшэ шиидхэхы удха шанартай. Тиимэhээ мүнөө үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ хонишод өөhэдөө хабаадалсадаг болохо зэргэтэй. Энэ талаар Ленинэй, Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ, «Мир» колхозуудай хонишодой дүй дүршэлые бусад ажахынуудта үргэнөөр нэбтэрүүлхэ шухала. Юуб гэхэдэ, эндэхи «Заречный», «Октябрьский» совхозуудай, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишод жэлhээ жэлдэ энэ харюусалгатай хүдэлмэридэ хабаададаггүй, бэлэн тэжээл абаад, hанаа амар hуудаг заншалтай. Энээнhээ гадна, бэлэдхэгдэhэн үбhэ тэжээлые урид шанаржуулаад, хонидто үгэхын тула ажахы бүхэн оролдохо ёhотой. Энээнэй тула хонишодой бригадануудта тэжээл бунлуулдаг тогтомол гү, али нүүдэл түхеэрэлгэнүүдые тодхохо шухала болоо гэжэ hанагдана. Энээн тушаа Торинн совхоздо хэрэглэгдэдэг онол арга хаа хаанагүй зохистой.

Хонин ажалые саашадаа ашаг үрэ ехэтэй болгохо, түргэнөөр хүгжөөхыч тула хонишон бүхэн өөрынгөө дааhан ажалда эзэн ёhoop, харюусалгатайгаар хандадаг байха зэргэтэй. Мүн залуу хонишодые hурган хүмүүжүүлхэ шухала болоно. Энэ хүдэлмэридэ hаянай ажаллажа байhан залуушуулые түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй, ажалай онол аргануудтай танилсуулан, эрдэм ухаанай түйлалтануудые хэрэглэдэг байхаар hургаха, тэдэнэй ажаhуудалай эрилтэнүүдые гүйсэд хангаха гэхэ мэтын асуудалнууд зүбөөр шиидхэгдэхэ байна.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, хонин ажалые саашадань түргэнөөр хүгжөөхэ, энэ hалбарида бии байhан дутагдалнуудаа дары усадхаха арга, замууд тухай hаяхан болоhон аймагай хонишодой зүблөөн дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ, зохихо хэмжээ ябуулганyудшье хараалагдаа. Тиимэhээ Зэдын аймагай ажахынууд гол hалбаридаа үшөөл ехэ анхарал хандуулдаг болохо аабза гэжэ найдагдана.

Д. АЮШЕЕВ,
манай корр.

ХҮДӨӨГЭЙ БАГША ТУХАЙ ҮГЭ

Республикадамнай олон тоото хүдөөгэй һургуулинууд городой һайн-һайн һургуулинуудһаа дутадаггүй юм. Нэрлэбэл, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Загастайн, Юрөөгэй, Михайловскын, Хэжэнгын, Кабанскын ба бусад дунда һургуулинууд болоно. Эдэ һургуулинууд үхибүүдтэ ном зааха, тэдэниие коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Бүгэдэ-ниитын дунда һуралсал бэелүүлхын тула хүдөөдэ ехэ юумэн хэгдэв. Хоёрдохи жэлээ үлөөшэдэй тоо арба шахуу дахин үсөө, үхибүүдэй һургуулияа дүүргэнгүй орхихо ябадал хаһан бодо усадхагдажа байна. Һуралсалай шэнэ кабинет, лаборатори, мастерскойн нээгдэнэ.

Гэбэшье ямаршье һургуулиин бүхы амжалтанууд багшын эрдэм мэдэсэһээ, шадабариһаа, оролдолгоһоо, дүй дүршэлһөө дулдыдадаг. Тиимэһээ орондомнай ниимэ багшанар олон юм. Тэдэнэй нэгэн Сэлэнгын аймагай Загастайн дунда һургуулиин математикын багша Радна Цыретарович Найданов болоно. Тэрэ тиимэшье залуу хүн бэшэ, гэбэшье ажалдаа ходол урагшаа эрмэлзэжэ ябадаг юм. Радна Цыретарович наһанайнгаа 35 жэлые үхибүүдтэ ном зааха хэрэгтэ зорюулжа, Загастайн дунда һургуулида ото хүдэлөө. Хүдөөгэй ганса һургуулида 35 жэлдэ хүдэлһэн багшанарые тиимэшье олоор мэдэнэгүйб.

Радна Цыретарович ганса һайн багша бэшэ, мүн баһа механик, модошо, түмэршэ дархан, лектор-пропагандист, олониитын ажал ябуулагша юм, — гэжэ нютагайхидынь хөөрэлдэдэг. Р. Ц. Найданов өөрынгөө эрдэм мэдэсые ходо дээшэлүүлжэ байдаг, тиимэл һэн тула тэрэ хүн түрэлтэнэй ухаан бодолой элдэб һалбаринуудаар танда дүүрэн тэгшэ харюу үгэжэ шадаха. Тодорхойлон хэлэбэл, медицинын ба техническэ эрдэмэй һүүлэй туйлалтанууд даар, уласхоорондын асуудалнуудаар нютагайхинаа танилсуулжа байдаг. Хүндэтэй багша эгээл тиимэһээ «амиды энциклопеди» гэһэн алдартай болоо ха юм.

Радна Цыретарович нигэжэ хэлэдэг:

— Ажабайдалай мүнөө үеын туйлалтануудые мэдэнгүйгөөр үхибүүдтэ яажа ном зааха юм?

Р. Ц. Найданов 18 жэлэй туршада багшанарай партийна гэгээрэлэй һуралсалай философиин семинар хүтэлбэрилдэг. Хэжэ байһан хүдэлмэридөө үндэр эрилтэтэйгээр хандаха, заажа байһан үхибүүдтээ үнэн сэдьхэлһээ дурлаха ёһо хүдөөгэй багша Радна Цыретарович Найдановай энэ наһанайнь гол шэнжэнүүдэй нэгэн болоно. Тэрэнэй хэдэн зуугаад һурагшад үргэн дэлгэр орон соогуураа тараа. Һайндэрнүүдтэ Радна Цыретаровичай нэрэ дээрэ Камчаткаһаа, Алас-Дурнаһаа, холын Хойто зүгһөө, нарата Казахстанһаа, манай ороной ниислэл хото Москваһаа баярай амаршалганууд ерэжэл байдаг.

Р. Ц. Найданов научна, методическа литература, журнал болон газетэ шэнжэлэн уншаха зуураа һайн гэжэ һанаһан туршалгануудаа өөрынгөө хэшээлдэ хэрэглэдэг юм. Загастайн дунда һургуулиин математикын кабинет түгэс түхеэрэгдэнхэй. Эдэ бүгэдые Радна Цыретарович гансал өөрынгөө гараар хээ юм. Найдановтанай уг «алтан гартай» гэжэ нютагтань хэлсэдэг. Энэшье зүб. Радна Цыретаровичай эсэгэ Цыретар Найданович түрүүшын коммуна эмхидхэгшэдэй нэгэн байгаа. Коммунын хүгжэлтэдэ механик мэргэжэлтэй хүн ехэ туһалаа. Мүнөөшье Цыретар Найданович колхоздоо туһалжа, өөрынгөө дархалһан грузовигаар гүйлгэжэл ябадаг. Цыретар Найданович 82-той, Радна Цыретарович жараадтай. Радна Цыретарович имагтал багша бэшэ, мүн методист юм. Мүн тэрэ буряад хэлэн дээрэ түрүүшынхеэ Киселевой «Геометри» гэһэн ном оршуулһан байха.

Ном заалгын арганууд тухай тэрэнэй бэшэһэн статьянууд методическа суглуулбаринууд соо гарадаг.

Партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдэй ёһоор, бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлхэ хэрэг мүнөө үедэ Радна Цыретаровичай бүхы сэдьхэл эзэлнэ.

— Парти, правительствын хүдөөгэй һургуули тухай тогтоол багшанарай дайшалхы программа болоно, — гэжэ Р. Ц. Найданов хөөрэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ коммунис Р. Ц. Найданов Загастайн үдэшын һургуулида директорээр хүдэлнэ. Тэрэ сэдьхэлэйнгээ уряагаар энэ хүндэ хүдэлмэридэ ороо, юундэб гэбэл, бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлхэ хэрэгтэ тэрэ өөрынгөө хубита оруулха гэжэ шиидэнхэй.

Р. Ц. Найданов арадай гэгээрэлэй отличник, РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша, олон медаль ба грамотануудаар шагнагдаһан хүн. Загастайн сомоной Совэдэй депутат Радна Цыратарович Найданов бүгэдэ ниитын дунда һуралсал нютаг соогоо бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ байна.

А. ДУРИНОВ,
педагогикын эрдэмэй кандидат, РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша.

АЖАЛНАЙ УРАГШАТАЙ

Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ Бэшүүрэй аймагай ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинат 313 мянган түхэригэй захил дүүргэхэ түсэбтэй. Комбинадай хүдэлмэрилэгшэд урдаа табиһан зорилгонуудаа болзорһоонь урид, захил бүхэниие һайн шанартайгаар дүүргэхын тула оролдожо байнхай. Манай коллектив 7 һарын туршада түсэбөө 104,9 процент дүүргэжэ шадаа.

Комбинадай оёдолой, гуталай цехүүдэй коллектив түсэбтэ даабариин амжалтатайгаар дүүргэлтэдэ ехэхэн хубитаяа оруулжа шадаа. Өөһэдынгөө мэргэжэлдэ дуратай, ажалшадай хэһэн захилые һайн шанартайгаар богонихон болзорто дүүргэхые ходо оролдожо байдаг хүдэлмэрилэгшэд — манда олон. Оёдолой цехэй Светлана Алексеевна Перелыгинагай даадаг бригада һара, квартал бүриингөө даабариие үлүүлэн дүүргэжэ, оёдолшодой бригадануудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Гуталай оёдог цехэй ажал хүдэлмэри һүүлэй үедэ нилээд һайжаруулагдаа гэжэ хэлэлтэй. Мастер Севастьян Калистратович Перелыгин үдэр бүри оролдосотойгоор ажалаһанайнгаа ашаар 7 һарынгаа түсэб 168 процент дүүргэбэ. Мүн бэрхэ гутал оёгшо Максим Сафонович Перелыгин түсэбөө 130 процент дүүргээ. Эдэ нүхэднай эхэнэрнүүдэй үбэлэй, намарай сабхинуудые, хүдэһэн гуталнуудые һайнаар оёдог, ажалшадай олон захилнуудые сагтань дүүргэхын тула бүхы шадабаряа гаргана.

Манай коллектив холын отара, фермэнүүдтэ байдаг малшадай, үбһэ, таряа хуряалгада хүдэлжэ байһан хүнүүдэй хэһэн захилнуудые, дары дүүргэхэ хэрэгтэ һаналаа ехээр табина. Аймагай колхоз, совхозуудай ажалшадай захилнуудые абаха тусхай хоёр автомашина ябадаг. Жолоошод Матвей Леонович Павлов, Артем Макарович Утенков гэгшэд хүдөөгэй холын ажалшадые хангажа байдаг. Эдэ нүхэднай тэдэнэй дуратайгаар хүлеэдэг анлшадынь болонхой юм.

Г. ПЕТРОВ,
ажалшадай ажаһуудалай эрилтэ хангадаг комбинадай директор.

ЭДЭБХИТЭЙШҮҮЛ ШАЛГАРБА

Зүүн-Сибириин түмэр замай управлени, Дорпрофсожой президиум, түмэр замай ВОИР-ай совет ниитын конструкторска бюрогой, эдэбхитэйшүүлэй бүлэгүүдэй, ухаалан зохёогшод болон уралан нарижуулагшадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 2-дохи кварталай дүнгүүдые согсолон гаргаба.

Улаан-Үдын локомотивна депогой коллектив түрүү һуури эзэлжэ, мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Мысовойн энергоучастогай, сигнализациин ба хэлхеэ холбоотой Галуута-Нуурай дистанциин коллективүүд 3-дахи мүнгэн шангуудта хүртөө.

Эдэбхитэйшүүлэй бүлэгүүд урмашуулагдаһан байна. Локомотивна депогой В. П. Вальковичой хүтэлбэрилдэг эдэбхитэйшүүлэй бүлэг жэл соо 20.168 түхэригэй экономическа ашаг үрэ үгэхэ дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Галуута-Нуурай дистанциин нүхэр Трифоновэй даадаг бүлэг 23265 түхэригэй экономическа ашаг үрэ үгэхэ дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байна. Локомотивна депогой Ю. В. Астраханцевай хүтэлбэрилдэг бүлэг уралан нарижуулагшад олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн юм. Үрэ ехэтэй хүдэлмэри хэһэн эдэбхитэйшүүлэй эдэ бүлэгүүд 2-дохи мүнгэн шангуудта хүртөө.

Улаан-Үдын дистанциин В. В. Кудряшовой Мысовойн энергоучастогай нүхэр Пахмутовай хүтэлбэрилдэг эдэбхитэйшүүлэй бүлэгүүд 3-дахи мүнгэн шан абаа.

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин олон уралан нарижуулагшад, ухаалан зохёогшод аша туһатай дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэйнгээ түлөө мүнгэн шангуудаар урмашуулагдаһан байна.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

...ВТОНОМИТО ОБЛАСТЬНУУДҺАА, ...ЦИОНАЛЬНА ОКРУГУУДҺАА

...ЭДЭЭСЭНЭ

...ЖИКЫН УРДАНАЙ ТОСХОН

...СР-эй географическа ...эй нүүдэл заседани ... тосхондо болобо ...ые шэнжэлгын түү... мүн эндэ ажа...шад — ородууд, дол..., нганасанууд энэ ...ной тогтоогдоһоор 350 ...ойе тэмдэглэһэн бай... Энэ тосхон Россида ... зуун жэлдэ байгуулаг... эгээ хойто захын һуу... болоно.

...рииие анха түрүүн ...эгшэд тухай, эндэ ... ород шэнжэлэгшэдэй ...й хүн зонтой ... тосхоной һуури яажа ... тухай түүхын ... доктор, про...р М. И. Белов суг...адта хөөрэжэ үгөө. ...даа Хатанга тос... олон тоото ...диици болон Арктиче... ниидэлгэнүүд эхиеэ ... байгаа. Хатанга ...й эрьедэ байгуулаг... энэ тосхон мүнөө да... томо порт, хүдөө ... томо районой түб ...болон.

Р. ТРУСОВ,
ТАСС-ай корр.

...ырай округ.

...РҮҮШЫНХЕЭ...

... гэжэ хахад арадай ... эрьедэ энэ зундаа ...а, далайн арбан та...дна ерэхээр түсэблэг...

... хооһон тала дай... ...мениин геологууд ...бэ». Харасавай ху... газай хэбтэшэ олдо...йгаа. Тэрээнһээ холо ...улишын үшөө нэгэ ... элирүүлэгдээ. ... жэлэй тамаралгые ...рүүн «Ленин» ато...нээһэн байна. «Коми...нэгэдэлэй газ ол...огшодто ашаатай ...дые тэрэ атомоход ... ерэһэн байгаа. Хойто далайн за...ьһэнһөө сэбэрлэгдээд ... олон судна һуба...р ерэнэ. Анха тү... «ЦимлянскГЭС» тэп...жэ, эндэ ажаллаг...дээ хоолой зүйлнүү...рһан юм.

...ПЕРЕВОЩИКОВ,
...-Ненецкэ округ.
ТАСС-ай корр.

...ИМ ШАНАРТАЙ НООҺОН

...ево-Черкесскэ авто... областиин ажахы...рный кордильер» ...энэ үүлтэрэй хонид ...лэгдэдэг боложо, ...ооһонһоо үлүү һайн ...й, ялаганама үнгэтэй ...фтадаг болобо. Хонин ... ажалай бүхэсоюзна ...шэлэлгын институ...екционернүүд тиимэ ...й хонидые бии бол... юм.

...укска районой хо... институд... ...дтэ ехэ туһа хүр... Нютагай үүлтэрэй ... нарин ноохо... хүсануудай үрөөр ...һэнэй һүүлээр тин... болобо. Нюта...үлтэрэй хонид нооһо ...гэдэгшье һаа, тэжээл ...эглэдэггүй, хүйтэн...ай айдаггүй байгаа. ... энэ үүлтэрэй хо... түрүүшын жэлдэ ...иин ехэ нооһон, мя...һан байха юм.

...омито областиин ... совхозуудта тиимэ ... 100 мянга гаран ...лолгоно. Закавка... Кабардин-Балкари... Осетиин ажахынууд ... кордильер,» — ...и хонидые үсхэбэ...хилбэ.

Н. СТЯЖКИН,
ТАСС-ай корр.

...аево-Черкесскэ ... область.

БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ ГОСХОНУУД

Вальдгейм тосхон Амар шадарай эгээл «ногоон» һуурин газар болоно. Гэр бүхэнэй хажууда клумбанууд, газонууд. Элдэб янзын һөөг бургааһад, сэсэгүүд тариглахай. Энэ тосхоной хүн зон байгша ондо үйлсэнүүдтээ 25 мянган сэсэг, 2800 модо, 3000 шахуу һөөт бургааһа тариһан байна.

Газаа талаяа болбосон түхэлтэй болгохын түлөө бүлэ бүхэн мүрысэдэг гуримтай. Эрхимлэжэ гараһан гэрэй эзэндэ дамжуулгын вымпел барюулагдадаг юм.

Биробиджанай районой Дубовое, Бирофельд, Головино, Найфельд тосхонууд Вальдгеймтэй мүрысэдэг байна. Дурсагдаһан тосхонууд өөрынхеэрээ сэбэр, болбосон түхэлтэй болонхой. Бүхэроссин социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр Биробиджанай райондо РСФСР-эй Министрнүүдэй Совэдэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг һаяхан гурбадахяа барюулагдаба.

В. НОЖИДАЕВ,
ТАСС-ай корр.

Еврейн автономито область.

БҮХЫ КЛАССААРАА — ФЕРМЭДЭ

Хара-Шэбэрэй дунда һургуули дүүргэһэн 40 һурагша Костромской областиин эдиршүүлэй жэшээгээр Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо ажаллахаар шиидэбэ.

Түрүү һаалишан байгаад, һурахаяа ошоһон Даша-Һама эгэшынгээ бүлэг үнеэдые Бальжат Ахарова даажа абаа. Вера Цыбикова баһал һаалишан болоо. Мүнөө жэлдэ һургуули дүүргэгшэдһээ хонин ажалай комсомол-залуушуулай хоёр бригада эмхидхэгдэбэ. Тэдэниие дүршэлтэй хонишод толгойлхо болонхой.

Һаяхан һургуулиин һурагшад байһан залуушуул колхозой ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэр хонидые адуулна, ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэжэ, һү һааха жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысэнэ. Хара-Шэбэрэй һурагшадай үүсхэлые партиин окружком һайшаан дэмжэһэн байгаа. Тэдэнэй жэшээгээр округой бусад һургуулинуудые дүүргэгшэд хүдөөдэ хүдэлхөөр шиидэһэн байна.

ТАСС-ай корр.

Агын округ.

ТЕАТРАЙ ЕРЭЭДҮЙН КАДРНУУД

Ленинградай гүрэнэй театрай, хүгжэмэй, кинематографиин институдай дэргэдэ эмхидхэгдэһэн национальна студида һурахаар Коми-Пермяцка национальна округой бэлигтэй бүлэг залуушуул абтаба. Тайгата хизаарай тосхонууд болон һууриин газарнуудһаа ерэһэн бэлигтэй залуу хүбүүд, басагад институдта орохо шалгалтаяа амжалтатайгаар бариһан байна. Округой драматическа театрта ажаллаха артистнар эндэ бэлдэгдэхэ юм.

Агууехэ ород арадай аха дүүгэй туһаламжаар округто национальна театр мүндэлжэ, түргэнөөр хүгжэһэн байгаа. 1930 ондо Свердловскын артистнар Кудымкар ерэжэ, колхозой залуушуулай национальна театр эмхидхэһэн байгаа. Тэрэнэй үндэһэ һуури дээрэ профессиональна коллектив мүндэлһэн юм. Тэрэ гэһээр нютагай сценэ дээрэ, колхозууд ба леспромхозуудай соёлой байшангууд болон клубуудта 20 мянган спектакль табигдаһан байна.

А. КИПРИЯНОВ,
ТАСС-ай корр.

Коми-Пермяцка округ.

УЛААН-ҮДЭ хотын хүн зоной ажаһуудал хангадаг комбинат республикынгаа ниислэлэй, хүдөө нютагуудай ажалшадһаа ороһон захилнуудые саг сооонь, һайн шанартайгаар бэелүүлдэг. Эндэ хэдэн цехүүд бии.

Улаан-Үдын трикотажна фабрикада хабаатай трикотажна цехэй нэхэгшэд хүнүүдһээ абаһан захилнуудаа һайнаар бэелүүлдэгээрээ олондо хүндэтэй болонхой. Энэ цехтэ 25 нэхэгшэд ажалладаг юм. Нэхэгшэд Л. Андреева, комсомол басаган Л. Сазонова, оёдолшон Г. Загузина болон бусад түрүүшүүлэй тоодо ороно.

Цехэй хүдэлмэришэд хахад жэлэйнгээ түсэбые 105 процентээр дүүргэһэн байгаа.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: трикотажна цехэй начальник Е. А. Ербанова (зүүн гарһаа), оёдолшон О. В. Левченко; захил хэхээ ерэгшэд эсэгээсэтэй хөөрэлдэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

АРБАДАХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ШЭНЭ МЭРГЭЖЭЛТЭД

Оронноймнай техническэ мэргэжэл олгодог училищинуудта һуралсалай шэнэ жэл ленинскэ хэшээлээр нээгдэдэг заншалтай юм. Байгша ондо ленинскэ хэшээл «Мүнөө эрхим һайнаар һурабал, хожомоо бэрхэ мэргэжэлтэ болохош» гэһэн уряа доро үнгэрхэ байна.

Энэ жэлэй ба бүхы түсэбтэ табан жэлэй һуралсалай зорилгонууд манай орон дотор техническэ мэргэжэл олгодог һургуулинуудай ажал хүдэлмэриие улам һайжаруулха гэһэн удхатай. Арадай һуралсалые саашадань нарижуулан һайжаруулха гэһэн үргэн ехэ программа КПСС-эй XXV съезд дээрэ хараалагдаа һэн. «Коммунис хүмүүжүүлгэ арадай һуралсалые, тусхай мэргэжэлые саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулха байна. Мүнөө эрдэм, техникын хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэжэ байһан үедэ, энэ илангаяа шухала юм. Энэ ушар ажал хүдэлмэридэ урдынхиһаа ондоо шэнжэ олгоно. Тиихэдэнь хүниие ажалда дадал шадабаритайгаар бэлдэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдана» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев съезд дээрэ тодо соото элидхэл хэхэдээ тэмдэглээ һэн.

Мүнөө техническэ мэргэжэл олгодог һургуулинууд хадаа дүршэл шадабаритай залуу хүдэлмэришэнэй кадрнуудаар хүдэлмэришэн ангиие нэмээдэг гол үндэһэ һуури болоно. Техническэ мэргэжэлэй училищинуудые дүүргэгшэд хүдэлмэришэнэй олон коллективэй гол хубинь болонхой. Эдэнэр промышленна ба хүдөө ажахын томо ехэ педприятинуудта, барилганууд дээрэ — Байгал-Амарай түмэр замай, Камска автозаводой барилганнуудта, Хара бэшэ хүрьһэтэй газарта, Казахстанай шэнэ газар элдүүрилгэдэ, республика, область, ба хизаар бүхэнэй габшагай барилганууд дээрэ эдэбхитэйгээр ажаллана.

Техническэ мэргэжэл олгодог һуралсал хадаа залуушуулай бүгэдэ ниитээрээ дунда һургуулитай болохо программые бэелүүлхэ хэрэгэй шухала шатань болоно. Шэнэ табан жэлдэ арадай ажахын бүхы һалбаринуудта, нэн түрүүн техническэ мэргэжэлэй дунда һургуули олгодог училищинуудта, мүн дунда һургуулинуудые дүүргэһэн хүбүүд, басагадай һурадаг техническэ училищинуудта үндэр мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд олоор бэлдэгдэхэ байна.

Арбадахи табан жэлдэ — ашаг үрын ба шанарай табан жэлдэ — залуушуулда тусхай мэргэжэл олголгын хэмжээн улам үргэдхэгдэхэ ёһотой. Училищинууд дүршэл ехэтэй 11 миллион шахуу хүдэлмэришэдые һурган бэлдэхэ юм. Үнгэрһэн түсэбтэ табан жэлэйхитэй сасуулбал, дунда һургуулитай хүдэлмэришэдые һурган бэлдэлгэ 2.5 дахинаар үргэдхэгдэхэ байна. Энэнэй тула училищинуудта һурадаг залуу хүдэлмэришэдэй тоое 1 миллионһоо үлүүгээр үргэдхэхэ, эдэниие ороной элдэб нютагуудта тааруулан табиха, арадай ажахын һалбаринуудаар мэргэжүүлхэ шухала. Техническэ мэргэжэлэй училищинуудые хүдөө нютагуудта барихын тула гүрэн түрэмнай 1 миллиардһаа дээшэ түхэриг һомолбо. Дунда һургуули олгодог техническэ мэргэжэлэй 250 училищиие ашаглалгада оруулхаар хараалагдана. Һуралсалай, лабораториин, ниитэ ажаһуудалай шэнэ байшангууд үнинэй хүдэлжэ байдаг техническэ мэргэжэлэй училищинуудта баригдаха юм.

Түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэл партиин хараалһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ехэ туһа нэмэри оруулһан байна. Энэ жэлдэ 1680 мянга гаран залуу хүбүүд, басагад үдэрэй училищинуудые дүүргэжэ, дипломуудые абаад, ажалайнгаа намтар эхилбэ. 1909 мянган һурагшад хүдэлмэришэнэй мэргэжэл шэлэжэ, иимэ училищинуудта һуража захалба. Байгша ондо дүн хамта 3.230 мянган хүбүүд, басагад техническэ мэргэжэлэй училищинуудта һуража байнхай. Эдэнэр 1.100 мэргэжэл шудалжа гараха юм. Техническэ мэргэжэл олгодог техникумүүдэй үдэрэй отделенинүүдые дүүргэһэн 10.8 мянга гаран залуу хүнүүд эдэ училищинуудта багшалхаяа ерэһэн байна. Дүршэл ехэтэй 260 мянган оюушанар, үйлэдбэриин һуралсалай мастернууд мэргэжэлээ шудалхадань эдэнэртэ туһалха байна.

Ороной техническэ мэргэжэлэй училищинууд һуралсалай һайн кабинедүүдтэй, лабораторинуудтай, мастерскойнуудтай юм. Эдэнэй материально-техническэ үндэһэ һуурияа байгуулхадань, предприятинууд сэгнэшэгүй туһа хүргэдэг. Һуралсалай жэлэй эхилтэр олон шэнэ ном һудар, программа болон туһалбари бэлдэгдэһэн байгаа.

Ажал хэрэгтээ коммунис ёһоор хандадаг эрхим түрүү мэргэжэлтэдые, үндэр соёл болбосоролтой залуушуулые һурган хүмүүжүүлжэ, түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ хүдэлмэришэдэй эрхим халааниие бэлдэхэ гээшэ техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудай түсэбтэ арбадахи табан жэлэй гол зорилго болоно.

В. САЮШЕВ.
техническэ мэргэжэл олгодог һуралсалай талаар СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо. (ТАСС).

МАОИСТНУУДАЙ ХУУРМАГ ҺУРГААЛ

Мао Цзэ-дунай тухиралтаар Хитадай Коммунис партиин арбадахи съезд Хитадай Арадай Республикын дотоодын болон гадаадын шэнэ политика соносхоо бэлэй.

Маоистнуудай гадаадын политикын гол удхань хани холбоото социалис оронуудһаа, дэлхэйн коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнһөө Хитад орониие улам бүри холодуулха, ара дуудай национально-сүлөөрэлгын түлөө тэмсэлдэ хабаадалсуулхагүй гэһэн удхатай. Мао Цзэ-дунай баримталдаг дотоодын политика орон дотороо социализм байгуулха хэрэгһээ арсаһан политика мүн болоно.

Мао Цзэ-дунда шүтэн һүгэдэхэ, шовинис ёһоной номнол дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ илангаяа һүүлэй үедэ маоистнууд угаа ехэ анхарал хандуулна. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, маоистнуудай политикада үргэн ниитэ хитад арадай этигэхэеэ болижо байһан дээрэһээ тиигэнэ гээшэ ха.

«Соёлой хубисхалһаа» хэгдэһэн тобшололнуудые, энэ хубисхалай туйлаһан амжалтануудые, «шэнэ социалис үзэгдэлнүүдые», «түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дунай хубисхалай хараа шугамые орон доторнай хүн зон тоохоёо болижо байна» гэжэ Пекинэй хэблэл бэшээ бэлэй.

«Мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиһөө муу байнабди» гэһэн һанал бодол хитад арадай дунда мүнөө үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энээниие маоистнууд бүхы шадалаараа шүүмжэлдэг. юуб гэхэдэ, Мао Цзэ-дунай политикада ехэ эсэргүүсэһэн ябадал гэжэ энэ һана бодолые тэдэнэр ойлгодог.

Маоистнуудай социально-политическэ хараа бодолые абажа үзэхэ болоо һаа, Мао Цзэ-дунда шүтэн һүгэдэхэһөө гадна, орон доторхи бүхы засагаа маоистнуудай сэрэгэй-политическэ аппарадай мэдэлдэ байлгаха гэһэн удхатай.

Энэ хараа бодолоо бодотоор бэелүүлхын тула хитад арадай ухаан бодолые һайсахан дэмырүүлхэ гэһэн зорилго маоистнууд урдаа табина.

Үгытэй ядуу хүн эгээл ехэ жаргал амсадаг юм гэжэ Хитадай философ Конфуций гэдэг хоёр мянга табан зуун жэлэй саада тээ хэлээ бэлэй.

Тиигээд ерэхэлээрээ, материальна баялиг сэдьхэл гэмтээдэг, һайхан сэдьхэлтэй байхаһаа ондоо жаргал байдаггүй гэжэ конфуцианска һургаалшье, мүн христианска шажаншье номнодог байгаа.

Энэ номнолой гол удхань юуб гэхэдэ, юумэн хуу үйлын үреэр, жаргаха хүн жаргаад, зобохо хүн зобоод ябаха, дарлагдаһан ангинууд дарлагдаһан зангаараа, үгытэй хүн үгытэйдээ жаргалтай, баян хүн баяндаа жаргалтай гэһэн удхатай.

Эгээл энэ үзэл бодол Мао Цзэ-дун баримталжа, хитад зон үгытэйшье һаа, жаргалтай зон гээшэ гэжэ мэдүүлнэ.

Зүгөөр марксизм-ленинизмын классигууд хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын гол жама ёһонуудые шэнжэлхэ зуураа, социалис болон коммунис обществын юрэнхы шэнжэ тэмдэгүүдые тодорхойлжо үгөө бэлэй. «Бүхы юумэн хүнэй түлөө, хүнэй аша туһада» зорюулагдаха гэһэн жама ёһые коммунис обществын хүгжэлтын гол шэнжэ тэмдэг мүн гэжэ Маркс, Энгельс, Ленин элирхэйлжэ үгөө бэлэй.

Мүн тиихэдэ хүн зоной материальна болон оюун бодолой эрилтэнүүдые бүрин гүйсэд хангаха гээшэ социалис обществын гол зорилго мүн гэжэ КПСС-эй XXV съездынгшье шиидхэбэри дотор хэлэгдэнэ.

Харин тиихэдэ Мао Цзэ-дун болбол Хитад орон дотор үгытэйшүүлэй общество гэхэ гү, али «тэнсүүрилһэн коммунизм» гэдэгые байгуулха зорилго урдаа табина. Энэ ушар үнэндөө социализм, коммунизм байгуулгын теоридо, тэрэнэй гол шухала жама ёһонуудта, хитад арадай өөрынь аша туһада тад харша ябадал, коммунис обществын гол удхые хорото муухайгаар хазагайруулһан хэрэг мүн болоно.

Ажалшадай материальна байдалые һайжаруулха гэһэн һанал бодолые «ревизионизм», «буржуазиин ёһоной хубилалта» гэжэ маоистнууд нэрлэдэг заншалтай. Тэдэнэй хитад ажалшадай дунда материальна урмашуулгын гурим нэбтэрүүлхэ огто дурагүй, энээниие буржуазна гурим гэжэ тэдэнэр нэрлэдэг.

Засаг түрэеэ шангаар барижа, хитад арадай бүхы һанал бодолые шэнэдхэн хубилгаха, Мао Цзэ-дунай һургаалые бүхы хүн зонойнгоо һанал бодол болгохо гэһэн тэдэнэр зорилготой.

Тиихэдэ материальна эрхэ байдалһаа хүнэй ухаан бодолой бүридэл огто дулдыдадаггүй гэжэ маоистнууд хэлэдэг. «Хитад хүнэй ухаан бодол сагаан саарһан шэнги, тэрээн дээрэ эгээл һайхан иероглифуудые зуража болоно» гэжэ Мао Цзэ-дун хэлээ бэлэй.

Үргэн ниитэ хитад зониие өөрынь бодохо бодолгүй, гансахан Мао Цзэ-дунай номнолдо шүтүүлээд лэ байлгаха, ажабайдалаа һайжаруулхын түлөө тэмсэлһээ тэдэниие холодуулха, ажалша ниитын бүхы хүсэ шадалые имагтал өөһэдынгөө аша туһада элсүүлхэ гэһэн зорилго маоистнууд урдаа табина.

Мао Цзэ-дунай һургаал заабариин ёһоор, Хитад общество ямар байха зэргэтэйб? Энээн тухайда хоёр үгөөр хэлэхэ болоо һаа, Хитад орон гээшэ ямаршье эрхэгүй хүнүүдтэй, үгытэй ядуушуулай общество болгогдохо зэргэтэй..

Ехээр ажаллаад, багаар эдеэлээд байха общество байгуулха хэрэгтэй хэжэ анархистнууд хэлэдэг бэлэй. Анархистнуудай энэ үзэл бодолые үнэндөө маоистнууд халан абаһан гээшэ ха.

Зүгөөр анархистнуудай хархис үзэл бодолые шүүмжэлхэ зуураа, Маркс Энгельс хоёр «казарменна коммунизм» гэжэ тэрэниие зуугаад жэлэй саада тээ нэрлээ бэлэй.

Зуугаад жэлэй саада тээ Маркс, Энгельсын шүүмжэлһэн энэ хархис үзэл бодолые марксизм-ленинизмын дээдэ шата мүн гэжэ маоистнууд мүнөө баталдаг.

«Армиһаа һургаал абаха хэрэгтэй» гэжэ маоистнууд уряалдаг, тиигэжэ хамаг зоноо солдат, бүхы ороноо казарма болгоод, Мао Цзэ-дунай захиралта хүлеэгээд һуухаар хараална. Материальна байдалыемнай һайжаруулагты гэһэн ажалшадай эрилтэ хэхэдэ, энэмнай хубисхалда харша экономизм, «хубисхалай ара талаһаа шааһан хутага» гээшэ гэжэ маоистнууд мэдүүлдэг.

Эрдэм соёл «казарменна коммунизм» хоёр бэе бэедээ тад харша байха юм. Юуб гэхэдэ, иимэ обществын гэшүүд багшын зарлигһаа ондоо ямаршье һургаал дуулахагүй зэргэтэй. Бүхы хүн зоноо харанхы мунхаг байлгажа, имагтал Мао Цзэ-дунай номнолдо шүтэн һүгэдүүлхэ гэжэ маоистнууд оролдоно.

Зүгөөр маоистнуудай зоргон соо, тэдэнэй мэдэл доро агууехэ хитад арад хэзээ бүхэндэ байха бэшэ.

Материальна байдалайнгаа муу байхада үргэн ниитэ хитад арад маоистнуудай политикада улам ехээр дураа гутана. Дэн Сяо-пиниие шүүмжэлхэ гэһэн кампани дэлгэрүүлэн, арад зонойнгоо ажабайдалые маоистнууд улам тулюур ядуу болгоно.

Ажал хэһэнэйнгээ зэргээр салин хүлһэ абаха гэһэн социализмын гол ёһые маоистнууд «орон дотор капитализм һэргээн бодхоохо арга», «буржуазна эрхэ» гэжэ нэрлэдэг байха юм.

Тиин Хитад ороной һүүлэй 26 жэлэй түүхые, мүнөө үеын эндэхи байдалые шэнжэлэн үзэхэдэ, Мао Цзэ-дунай политикада эндэхи ажалшадай элитээр эсэргүүсэжэ эхилһые харахада, олон түмэн хитад арадай дунда Пекинэй зонхилогшодой бүхы политикань үдэр ерэхэ тудам улам этигэл хүндэгүй боложо байна.

Ц. МИТЫПОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

Соёл культурын hонин

Шэнэ ном

МОСКВАДА ХЭБЛЭГДЭЭ

Ардан Ангархаев уран зохёолой богоhо алхахадаа, ингэжэ бэшээ бэлэй:

Адар дэлхэй урбуулха
Архимедэй хүшүүргэ.
Арадтаа бэлигээ зорюулха
Эрдэмтын хүшэр үүргэ.

Шүлэгүүдhээ гадна, А. Ангархаев пьесэ, рассказ, туужануудые бэшэнэ. Тэрэнэй «Суранзан» гэжэ туужануудай ном hая Москвагай «Современник» хэблэлээр гараа. «Суранзан» гэжэ зохёол соо залуу эрдэмтэдэй ажабайдал, тэдэнэй «адар дэлхэй урбуулха хүшэр үүргэ» тухай зураглан хэлэгдэнэ. Иимэ удхатай зохёолнүүд манай буряад литературада тон үсөөн. Тиимэhээ уншагшад А. Ангархаевай зохеолоор ехэтэ hонирхохо бэзэ. «Алтан» гэжэ тус номой хоёрдохи туужа мүн лэ анхарал татамаар.

30 мянган хэhэгээр хэблэгдэhэн номыень ород хэлэн дээрэ Н. Михайлова шадамараар оршуулhан байна.

Н. НАМСАРАЕВ.

Номой. выставкэ

ХУЖАРЛАН ХАРАМААР

«Совет Буряадай уран зохёолшод» гэжэ гаршагтай багаханшье hаа, hонирхомоор номой выставкэ М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын хоёрдохи дабхарай уужам ехэ уншалгын зал соо харуулагдана. Эндэ табигдаhан номууд анхаралтай уншагшада олон юумэн тухай хөөрэнэ. Юуб гэхэдэ, выставкын номуудай дунда ахамад болон залуу зохёолшодой, мүн буряад совет литературын эхи үндэhэ табигшадай бүтээлнүүд бии. Жэшээлхэдэ, буряад совет литературын түүхэ. Х. Намсараевай зохёолнууд, Д-Р. Батожабайн романууд, Д. Улзытуевай шүлэгүүд, Б. Абидуевай үхибүүдтэ зорюулан бэшэhэн онтохонууд болон бусадай зохёолнууд. Тус выставкэ иимэ гурбан хубиhаа бүридэнэ: поэзи, прозо, критикэ болон библиографи. Выставкын иимэ хубаарил уншагшын номуудтай танилсаха хэрэгтэ ехэ туhа хүргэнэ.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд байд гээд лэ энээн шэнги выставкэнүүдые уншагшадай анхаралда табидаг. Энэнь ехэ hайшаалтай.

Манай корр.

Уран hайханай бүлгэм

АЖАЛШАДТА—КОНЦЕРТ

Хото городой хүдэлмэришэд хүдөө гаража, таряашадта яhала туhална гээшэ. Зүгөөр, «ганса хилээмээр хүн ажамидардаггүй» гэhэн ородой аман үгэ тон зүб удхатай ха юм. Хүдэлмэриин забhарта хатар хаража, дуу шагнажа, амарhан ажалшад улам бүтээсэтэйгээр хүдэлдэг.

Таряа хуряалгын эхилхэтэй хамта манай соёл культурын хүдэлмэрилэгшэд концерт харуулхаяа хүдөө аймагуудта айлшалаа. «Южный» гэhэн соёлой байшангай дэргэдэхи уран hайханай бүлгэм Загарайн аймагай ажахынуудта концерт харуулна, хэлхеэ холбооной техникумэй агитбригада мүнөө Сэлэнгын, Улаан-Үдын аймагуудай хүн зониие дуу, хатараараа сэнгээнэ.

Ф. ДУБАНОВА,
Улаан-Үдын Октябрьска районой гүйсэдхэхэ комитедэй соёлой таhагые даагша.

* * *

Улаан-Үдын Советскэ районой соёлшод таряашадта зүжэг наада харуулхаяа гараба. «Электромашина» заводой уран hайханай бүлгэм шэнэ дуу, хатар бэлдээд, Байгал шадарай ажалшадта дахинаа ошобо. Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай «Байгалай долгинууд» гэhэн ансамбль хоёр бүлэг болоно хубаараад, Яруунын болон Зэдын аймагуудай таряашад, малшадта зүжэг наада харуулхаяа гараба.

В. СМОЛИНА.

* * *

Һуралсалай шэнэ жэлтэй дашарамдуулан, Улаан-Үдын ажалшадай амаралтын парк соо хүүгэдтэ зорюулагдаhан hайндэр үнгэргэгдэбэ. Һонирхолтой наадануудай тоодо элдэб үнгын аттракцион, hурагшадай эрдэм hургаалые, ухаан бодолые шалгаhан викторина эмхидхэгдээ, мүн hуралсалай номууд наймаалагдаа. **Манай корр.**

Республикымнай уран зурагта дуратайшуул Иннокентий Григорьевич Налабардиннай бүтээлнүүдые үнинэй мэдэхэ. Бэлигтэй уран зурааша Москва хотодо полиграфиин институт. Эрхүүгэй уран зурагай училищи дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр хэhэн олон гоё hайхан зурагуудые бүтээhэн байха юм.

Һүүлэй үедэ уран зурааша БАМ-ай барилгашадта зорюулагдаhан хэдэн олон бүтээлнүүдые хэhэн байна.

Ажалай түрүүшүүлэй, мэдээжэ хүнүүдэй портредүүдые тодо хурсаар зурана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зурааша И. Г. Налабардин.

Ц ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

СПОРТ — СПОРТ — СПОРТ

ДАМЖУУЛГЫН КУБОГТА ХҮРТЭБ...

Алтан намарай урилдаанда зорюулагдаhан мүрысөөн Дээдэ-Онгостойдо болобо. Жэл бүри үнгэрэгдэдэг заншалта урилдаанда спортын бүхы бүлгэмүүд хабаадалсаа.

Урилдаагаар Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн hаяар болохо. Харин энэнь манай спортсменүүдэй ёhотой hорилго гээшэ.

1.500 метрэй зайда гүйhэн 25 басагадай 16-ниинь фиништэ хүрэжэ ерэбэ. ЛВРЗ-гэй спортын клубай түлөөлэгшэ Е. Штольвина 5 минута 9,6 секунда соо гаталжа, түрүүлhэн байха юм. Тиихэдэ «Спартагай» Н. Лясоцкая 06,4 секундаар гээгдэжэ, хоёрдохи hуури эзэлээ.

2.000 метрэй зайда урилдаhан эдир басагад соохоо ЛВРЗ-гэй спортын клубай Надежда Рычкова гэмгүй гүйжэ, командадаа үшөө нэгэ очко нэмэбэ. Тус зайгаа 7 минута 06,0 секунда соо гаталжа, хоёрдохи hуурида гараа. Түрүү hуури «Буревестник» бүлгэмэй нэгэдэхи командын түлөөлэгшэ Надежда Бессонова эзэлээ.

Гурбадахи ээлжээндэ эхэнэрнүүд 3.000 метртэ урилдаба. Хамтадаа 11 спортсмен хабаадалсаа. Секундомерэй 11 минута 41,6 секунда тоолоод байхада, санаар СССР-эй спортын мастер, Зүүн Сибириин технологическа институдай багша Надежда Вершинина түрүүлэн ерээ. Тиигэжэ тэрэ 1976 оной урилдаанай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Хоёрдохи, гурбадахи hууринуудые «Буревестник», «Труд» бүлгэмүүдэй түлөөлэгшэд Ольга Рухтина, Нина Пашкова гэгшэд эзэлнэ.

Эдир хүбүүдэй дунда 3.000 метрэй зайда урилдаха дуратайшуул олон байба. «Урожай» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Ф. Саляхутдинов 9 минута 25,4 секунда соо гүйжэ, бултаниие ахяа. ЛВРЗ-гэй спортын клубай Костецкий хоёрдохи ерээ. Мүн хүбүүдэй дунда удаадахи ээлжээндэ 5.000 метрэй зайда үнгэргэгдэhэн урилдаанда «Урожай» бүлгэмэй нүгөөдэ түлөөлэгшэ Владимир Брянский мүн лэ түрүү hуури эзэлээ.

Эрэшүүлэй 8.000 метрэй зайда урилдаха болоходо, спортын бүлгэмүүдэй хоорондо хүлгөөтэй болобо. Юуб гэхэдэ, спортын бүлгэм бүхэндэ hайн бэлэдхэлтэй спортсменүүд олон хэ юм. Тиин «Спартагай» Геннадий Кокорин, «Трудай» Владимир ...нинов, «Спартагай» ...мир Цыренов, «Бур...гэй» Валерий Пант... лон бусад урилдаанай ...сасуу, түрүүшүүлэн ...оролсонхой ябаа. Зү...лын ута энэ зайда ...шуулынь тэсэнгүй, ...лэгшэдэй хойнонь ...халаа hэн. Урилдаа...рэхын урда гэхэ ...нэгэ километр тух...үлөөд байхада, ...урагшаа hуга гараhаа...жа, эгээ түрүүлэн ...гаа дүүргэбэ. СССР-эй...тын мастер 26 мину... секунда соо гаталаа.

Командануудай хоо...дүн гаргахада, «Бу...ник» бүлгэмэй нэгэд...манда 193 очкотойгоо...рүү hуури эзэлжэ, ...соведэй дамжуулгын ...та хүртэбэ. Үнгэрэгшэ ...энэ кубогта ...«Труд» бүлгэмэй ...—хоёрдохи, «Спарта...бадахи hуурида гараа.

Мүрысөөндэ эрх... спортсменүүдhээ ре...кын суглуулагдамал ...да бүридхэгдэбэ Эдэн...тябриин 19-дэ үнгэр... Сибирь болон Алас... зүгэй зонын мүрысөөн... баадалсаха юм

Н. ИВАН...
мүрысөөнэй ах...
секре...

РЕСПУБЛИКА ДОТОРНА...

ХҮБҮҮДНАЙ — РСФСР-эй ЧЕМПИОНУУД

Залуушуулай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар «Урожай» бүлгэмэй Россин соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Перминн областиин Краснокамск хотодо боложо дүүрэбэ.

Буряадай багшанарай институдай студентнэр Виктор Ринчинов, Сергей Сахияев, Бадмажаб Гулгенов, Виктор Абушеев, Александр Павлов, Виктор Ломпоев гэгшэд энэ ехэ нааданда хабаадаhан байна.

Тиихэдээ физическэ хүмүүжүүлгын факультедэй 2-дохи курсын студент В. Абушеев бүхы уулзалгадаа эдэбхитэй hайнаар барилдажа, 57 килограммай шэгнүүртэн соохоо чемпионой нэрэ солодо хүртэбэ.

Виктор Ломпоев энэ жэлдэ яhала амжалтатай. Ушарынь гэхэдэ, тэрэ үнгэрэгшэ хабар Шэтэ хотодо болоhон зонын мүрысөөндэ шалгаржа, Алас-Дурна зүгэй чемпион болоо hэн. Тиин мүнөө В. Ломпоев үетэнэйнгөө дунда бар хүсэтэй, нааданай яhала hайн онол шадабаритай байжа, бултыень диилээд, России Федераци дотор эрхимлэбэ бшуу. Тус институдай барилдаашадай ахалагша тренер, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ В. Н. Иванов эдэнэй илалтада ехэ габьяатай юм.

Б. Гулгенов, А. Павлов гэгшэд дүрбэдэхи hууринуудта гараhан байна.

УЛАСХООРОНДЫН МҮРЫСӨӨНДЭ ХАБААДАБА

Һур харбалгаар уласхоорондын ехэ мүрысөөн Польшын Арадай Республикын нииислэл — Варшава хотодо болобо. Европын бүхы шахуу социалис оронуудай, РСФСР-эй, ФРГ-гэй, Францын, Бельгиин 120 мэргэшүүл (70 эрэшүүл, 50 эхэнэрнүүд) энэ мүрысөөндэ хабаадаhан байна.

Эхэнэрнүүдэй дундаhаа Польшын харбагшад түрүүшын гурбан hуури эзэлээ.

Венгриин спортсмен С. Надь 2.436 очко абажа, эрэшүүл соохоо шалгарба. Шэтын областиин түлөөлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Мэлс Дабаев hайнаар харбажа, хоёрдохи hуурида гараhан байна.

Хурамхаанай аймагай хүүгэдэй спортын hургуулиин багша, СССР-эй спортын мастер Анатолий Гармаев РСФСР-эй командын бүридэлдэ орожо хабаадахадаа. 70 хүн соохоо 30-дахи hуурида гараа.

АРГАТАЙ БАЙҺАН ААД...

Залуу волейболистнуудай дунда Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөнүүд hаяхан болобо. Хүбүүднай — Шэтэдэ, басагаднай Благовещ...дэ наадаа.

Мүрысөөнэй дүн... хоёр командамнай ... hууринуудые эзэлбэ.

— Басагаднай ёhотоил hууридаа гара... хэлэлтэй. Харин хүб... 2-дохи hуурида гара...тай байгаа. Ушары... гэхэдэ, урда тээнь э... гэнтэ бэшэ шангай... эзэлhэн юм. Мүнөө к...мнай 11-нэй орондо... доол 7 хүнhөө бүрид...мэhээ хоёр нааданда ...мана тулалдажа, хал...люугаар шүүгдэhэн ...бди. — гэжэ тренер ...чевский хөөрэнэ.

МҮРЫСӨӨН ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

Клубай командa... эдиршүүлэй дунда ...лоор республикын ...hуури эзэлхын түлөө ...сөөнэй хоёрдохи дүн... наадануд үргэлжэл...«Сэлэнгын» бэл...бүлэгэй эдиршүүл ...hайнаар наадана. ...ЛВРЗ-гэй спортсмен... 2:1, авиационно завод... байкалец» командые ...тоотойгоор шүүбэ. Т... ЛВРЗ-гэй түлөөлэгшэ... таллургые» — 4:2, ...тивна депогой эдир... 2:1 тоотойгоор були... на. «Забайкалец» ...ромашиные» 6:0 тоот... илаа.

Б-М. ЖИГЖИТ...

Хилын саанаhаа

· телефон · телеграф · радио

БЕРЛИН

КЛОДОМИРО АЛЬМЕЙДЫН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ТАСС

Пиночедэй хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүгээр Чилиин арадай хэhэн тэмсэлтэй уласхоорондын hаналаа нэгэдэлгэ тэмсэлэймнай амжалтада нилээд ехээр туhалха байна. Хунтые дэлхэйн бусад оронуудhаа гансаардуулан таhалха гээшэ энэ тэмсэлэй гол шухала дүнгүүдэй нэгэниинь болохо байна гэжэ Арадай нэгэдэлэй правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министр байhан Клодомиро Альмейда эндэ үнгэргэгдэhэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Луис Корвалан ба политическэ үзэл бодолойнгоо түлөө хаагдаhан бусад хүнүүдые түрмэ шоронгуудhаа сүлөөлхын түлөө бүхы дэлхэй дээрэ үргэдэн дэлгэрhэн хүдэлөөндэ Советскэ Союз болон бусад социалис оронууд ехэ үүргэ дүүргэнэ, хубитаяа оруулна гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ.

Орон доторхи мүнөөнэй байдал тухай тоггоходоо, хунтын али бүхы ябуулгануудые арад зон буруушаана гэжэ К. Альмейда хэлэбэ.

Ажалшадай тэмсэлэй ургаха бүринь хунта үhөө хороёо абахые эрмэлзэн, хашалта харшалалтаяа үргэдхэжэ, гэм зэмэгүй хүнүүдые барижа хаана, патриодуудые алана. Национальна тагнуулай захиргаанай алууршадые сэрэгэй-фашис хунтын удамарша Пиночет толгойлно.

Чилиин арадтай hаналаа нэгэдэхыень, Л. Корвалан ба тэрэнэй соратнигуудые сүлөөлхын түлөө тэмсэлээ эдэбхижүүлхыень, хунтын гэмтэ ябуулгануудые элишэлхыень К. Альмейда дэлхэйн демократическа олониитые уряалба.

КАИР

Советскэ Союзда харша ябуулгануудые хэнэ

ТАСС

Египедэй газетэнүүдэй нэгэн — «Аль-Ахбар» hүүлэй үдэрнүүдтэ Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулгануудые хэжэ байнхай. «Аль-Ахбар» элдэб материлнуудые толилходоо, ой ухаанда орошогүйгөөр хазагайруулна. Дүтын Зүүн зүгтэ СССР-эй бэелүүлдэг залан сэхэ политикые хазагайруулжа, олондо буруугаар ойлгуулхые эрмэлзэнэ.

«Аль-Ахбар» газетэ иимэ ябуулга түрүүшынхеэ хээ бэшэ юм.

Араб оронуудтахи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе ёhотойл союзнигуудhаань — социалис оронуудhаа таhалан холодуулхые хүсэдэг империалис хүсэнүүд эдэ ябуулгануудыень hайшаан угтаба.

«Аль-Ахбар» газетын хуудаhануудта толилуулагдаhан Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулга АРЕ-гэй ба СССР-эй хоорондохи харилсаае hайжаруулжа шадахагүй байна гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

ПАРИЖ

Ливан арадтай hанал нэгэтэй

ТАСС

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй бюрогой онсо яаралтай заседани эндэ боложо дүүрэбэ. 27 ороной, тэрэ тоодо Советскэ Союз ба бусад социалис гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд Ливандахи байдалые зүбшэн хэлсээд, Дүтын Зүүн зүгтэ hүүлэй үедэ болоhон үйлэ хэрэгүүдые сэгнэhэн байна. Араб арадуудай, Ливанай национально-патриотическа хүсэнүүдэй, Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй үнэн зүб тэмсэлые нэгэн hаналтайгаар дэмжэжэ, ПДС ба Ливанай түрүү үзэлтэй хүсэнүүдые усадхан үгы хэхые, Ливанай газар дайда хубаарилхые эрмэлзэжэ байhан империализмын, сионизмын, араб хархис хүсэнүүдэй үгэсөөндэ эсэргүүсэжэ байhанаа эндэ толилогдоhон мэдүүлгэ дотор тэмдэглэнэ.

Ливанда боложо байhан уршагта үйлэ хэрэгүүд орон доторхи экономическа байдалые хүшэр бэрхэшээлтэй болгоо гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Дайнай үедэ Ливанай, Палестинын 40 мянга гаран хүн алуулаа, 10 мянга гаран хүн hураггүйгөөр үгы болоо, 50 мянган хүн шархатаа, хүндөөр гэмэлтээ, 1 миллион шахуу хүн ёрон нютагаа урилжа, ондоо тээшээ гаража ошоо. Ливанай асуудалые үнэн зүбөөр гуримшуулан шиидхэхын тула ороной бүхы газар дээгүүрхи дайн байлдаае болюулха, Сириин сэрэгүүдые Ливанhаа гаргаха, Ливанай ба Палестиные сүлөөлхэ эмхиин хоорондо 1969 ондо гар табигдаhан хэлсээе бэелүүлхэ, оронойнгоо нэгэдэлые hэргээхэ зорилготойгоор хемороото талануудай хоорондо хөөрэлдөөнүүдые эхилхэ шухала байна.

Ливан арадтай hаналаа нэгэдэхэ уряатайгаар ВСМ-эй Президиумэй бюро эб найрамдалай тала баригшадта, бүхы эмхинүүдтэ, партинуудта, профсоюзуудта хандаба, Ливанай арад зондо туhаламжа үзүүлхын тула тэрэ hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын жаса байгуулхые шиидээ.

НЬЮ-ЙОРК

Шухала үүргэ дүүргэнэ

ТАСС

ООН-ой Генеральна Ассамблейн XXX сесси дээрэ соносхогдоhон «Эхэнэрнүүдые дэмжэхэ талаар ООН-ой ажал ябуулгын арбан жэл» (1976—1985 онууд) «Адли тэгшэ байдал, хүгжэлтэ дэбжэлтэ, эб найрамдал» гэhэн уряа доро үнгэржэ байна гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм тэмдэглээ. Бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал хангаха хэрэгтэ эхэнэрнүүд шухала үүргэ дүүргэжэ шадаха, дүүргэхэшье ёhотой гэжэ Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлэй тоосоогоор ООН-ой Мехикэдэ үнгэргэгдэhэн бүхэдэлхэйн конференци дээрэ тэмдэглэгдээ hэн гээд энэ асуудалаар эндэ тараагдаhан элидхэл дотор хэлэгдэнэ.

Арадуудай хоорондын харилсаае хүгжөөлгэдэ, уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ, колониализм, расизм, үндэhэ яhанай илгаа гаргалга ба гадаадын оронуудай зүгhөө дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүү тэмсэлдэ эхэнэрнүүд эдэбхитэйгээр хабаадаха зэргэтэй гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь тэмдэглээ. Буу зэбсэгүүдые бүгэдэ ниитээрээ хүсэд дүүрэнээр хуряахын тула ехэ оролдолго таргахыень тэрэ дэлхэйн эхэнэрнүүдые уряалба.

ЗАМБИ ТҮБИИН ЗҮГ БҮХЭНҺӨӨ

ПРАГА. Энэ түсэбтэ табан жэлдэ (1976—1980 онууд) Чехословакиин машина бүтээдэг предприятинууд нефть бүлэхэ бүлүүрэй 32 станцида шухала хэрэгтэй технологическа түхеэрэлгэ болон машинануудые бүтээжэ, Советскэ Союзда эльгээхэ байна. СССР-тэ баригдажа байhан нефтиин хоолой соргонуудта эдэнэр тодхогдохо юм. Станци бүхэн час соо 1.250—3.800 кубометр нефть бүлэхэ аргатай байха зэргэтэй. «ЧКД», «Сигма» нэгэдэлнүүдэй предприятинууд ба ЧССР-эй машина бүтээлгын бусад заводууд совет захил бэелүүлхэ байна.

КОТОНУ. Бенин гэдэг Арадай Республикын конституциин проект бэлдэхэ гүрэнэй комисси баталагдаба. Ороной президент М. Кереку комиссиин гэшүүдэй урда үгэ хэлэхэдээ, үндэhэн хуулиин проект «Бениндэхи революциин онсо шэнжые, мүн саашадаа социализмын замаар хүгжэхэ тэрэнэй аргатай байhые» хараада абаха ёhотой гэжэ мэдүүлээ.

Орон доторхи национально-демократическа революци бэелүүлгэдэ арадай манлай болохо Бенинэй Арадай революци гэдэг парти хүтэлбэрилхы нүлөө үзүүлхэ байна гээд президент тэмдэглэбэ.

КОПЕНГАГЕН. Һүүлэй хоёр жэл соо 15 мянга гаран хүн ажал бэдэрэн, ондоо тээшээ гаража ошоhон байна. Мүнөө үедэ Данида 100 мянга гаран хүн хүдэлмэригүй болонхой.

БОГОТО. Колумбиин национальна статистическэ управлениин мэдээнүүдэй ёhоор, жэлэй эхинhээ хойшо орон дотор юумэнэй үнэ сэн 17,4 процентээр хүндэрөө.

КАРАКАС. 1975 ондо Венесуэлэдэ юумэнэй сэн 10,3 процентээр нэмэhэн байна гэжэ Венесуэлын Түбэй банкын элидхэл дотор хэлэгдэнэ.

БУЭНОС-АЙРЕС. Тусхай баримта мэдээнүүдэй ёhоор, энэ жэлэй август hарада Аргентинэдэ юумэнэй сэн 6,7 процентээр хүндэрбэ. Гол түлэб эдеэ хоолой зүйлнүүд үнэтэй болоо. Августда мяханай сэн 35 процентээр нэмэhэн байна.

Жэлэй эхинhээ хойшо Аргентинэдэ юумэнэй үнэ сэн 229 процентээр хүндэрөө.

ВАШИНГТОН. 1977 оной финансын жэлдэ Пентагондо мүнгэ hомолхо тухай хуулиин проектые конгрессэй зүбшөөл үгэдэг комисси эсэслэн батална. Комиссиин шиидхэhэнэй ёhоор, «Оборонын министерствэдэ 104,3 миллиард доллар hомологдоо. Энэ жэлhээ ерэхэ финансын жэлдэ дамжан ороhон hомололгонуудые хараада абахада, сэрэгэй бюджет 113 миллиард шахуу долларто хүрэхэ байна. Амгалан тайбан сагта США-гай түүхэдэ иимэ ехэ мүнгэн сэрэгэй гаргашада hомологдоогүй юм.

(ТАСС).

ТОБШОХОНООР

△ ТАМАРАЛГА. Баруун Германиин Ганновер хотодо шунган тамаралгаар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ Совет ороной суглуулагдамал команда 21 алтан медалиин 17-ень абажа эрхимлэбэ.

Мүрысөөнэй hүүлшын хоёр үдэр Горький хотын Татьяна Антонова хоёр удаа чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна. Тэрэ 800 метрэй зайе 8 минута 0,15 секунда соо гаталхадаа, дэлхэйн шэнэ рекорд тогтооhон байгаа. Хойто үдэрынь 200 метрэй зайда эрхимлээ. Эрэшүүлэй дундаhаа СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ түрүүшынхеэ оруулагдаhан Москвагай Анатолий Сергин 400 метрэй зайда тамархадаа, эрхимлэhэн байна. Мүн энэ зайда урилдаhан эхэнэрнүүдэй дундаhаа Минскын Ирина Бурая гэгшэ түрүүлжэ гараа. Эрэшүүлэй дунда 200 метрэй зайда үнгэргэгдэhэн урилдаанда Ленинградай Владимир Андреев түрүүлhэн байба.

△ АЛМА-АТАГАЙ үндэр хададахи Медеогой елүүр дээрэ юрэ бусын рекорд тогтоогдобо. Юуб гэхэдэ, байгша ондо нээгдэхэ түрүүшын сезондо олоороо халтирха дуратайшуулда гурба мянганhаа дээшэ билет худалдагдаа.

Медеогой елүүр дээрэ урда жэлнүүдэйхидэл адли конькигаар урилдагшадай дунда олон мүрысөөн үнгэргэгдэхэ болоно. Жэшээнь, декабриин 25—26-най үдэрнүүдтэ богони зайда урилдагшадай дунда бүхэсоюзна мүрысөөн болохо. Ерэхэ жэлэй февраль hарада—СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө урилдаан, удаа тээнь СССР—Норвеги гэhэн заншалта мүрысөөн болохоор хараалагдана.

△ ФУТБОЛ. Тбилисиин «Динамо» командын футболистнууд СССР-эй дамжуулгын кубогта түрүүшынхеэ хүртэбэ. Эдэнэр ...хэлэй нааданда Ер... «Арарат» командые ...тоотойгоор шүүhэн ...

△ СССР-эй ФУТБ... Федерациин пре... Олимпиин зунай Х... данда хабаадалсаhан ...эй суглуулагдамал ...дын футболистнуудай...раар наадаhые, мүн ...ондо дэлхэйн түрүү ...эзэлхын түлөө үнгэ... мүрысөөндэ футбо...дые бэлэдхэхэ асуу...ража үзэбэ.

Олимпиин наадан... баадалсаhан манай ...листнууд, тренернүү...даа табигдаhан зор... дүүргэжэ шадаагүй...hанда хүрэжэ наада...жэ тэмдэглэгдээ.

Федерациин пре... ороной суглуулагда...мандын тренернүүд ...бановский, О. Ба... Ю. Морозов гэгшэ...гаhаань сүлөөлхэ т...радхалтайгаар ...физкультура, спорт...тедтэ хандаhан ...Тиин президиум ...суглуулагдамал ...ахамад тренерээр ...няниие дурадхаhан ...

СССР-эй физ... спортын комитет ...циин дурадхалые ...бэ. Ороной суглуу... командын ахамад т... спортын габьяата ... СССР-эй габьяата ... Н. Симонян батал...

(ТА...

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» сентябриин 8-да үнгэргэгдэhэн 36-дахи тарижай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 10 (буер), 21 (мори урилдалгын спорт), 40 (туризм), 43 (фехтовани), 44 (фигурна халтиралга), 46 (хоккей);

«Спортлото-2»: 3 (акробатика), 11 (велоспорт), 17 (уран hайханай гимнастика), 27 (мотоспорт), 32 (уhа руу hүрэлгэ), 36 (слалом).

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. Социалис мүрысөөндэ хабаадагшада үгэ үгтэнэ: «Табан үдэрэй даабарие — дүрбэн үдэр» — түрүү бэшэг. «Һаалиин фермэнүүдэй hү ехэ болгохо» — дэлгэрэнгы мэдээн. Сошордомо дохёо: «Хэлэхэдээ бэрхэ аад...» — А. Рыжковой статья.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Хура бороотойдо яажа гаряа хуряахаб» — «Сельская жизнь» газетэhээ абтаhан статья.

Гурбадахи хуудаhанда. «Бэеэ тусгаарлангүй байгаал hаа...» — А. Совгирай статья. «Бэелүүлэгдээгүй «экономическа хүгжэлтэ» — АПН-эй материал. Дэлхэйн шэнэ hонин.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Гастрольhоо бусаба» — манай хөөрэлдөөн. «Хотын хидой столдо» — фото-мэдээсэл. «Студентнэрэй агитаторнууд» — В. Николаев.

СЭНХИР ЭКРАН

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.50 — «Ёhотойл хүбүүд даа». 10.30 — «Ох ба Ах», «Ну, погоди»— мультфильмнүүд. 11.00 — Забhарлалга. 11.10—К. Сен-Санс. Оркестртэй цаадаха фортепьяным концерт. 11.35 — Үхибүүдтэ — фильм «Неоткрытые острова». 12.40 — Хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. 14.00 — Шэнэ hонин. 14.10 — «Путь к премьере»—фильм-концерт. 14.40 — «Интербытмаш-76». 15.10 — Концерт. 15.55 — «Баатаршалгын» полевой почто». 16.25 —«Парень из нашего города» — уран hайханай фильм. 17.50 — Забhарлалга. 18.00 — «Время». 18.30—«Путь к премьере» — фильм-концерт. 19.00 — Спортын программа 1. Хоккей. СССР-США. 2. ЧССР—Канада.

Улаан-Үдэ. 21 00—«Дуунтай уулзалга» (буряадаар). 21.40 — «Таряа хуряалга-76». 22.00 — Телевизионно hонин.

«Орбита». 22.25 —«Парень из нашего города» — уран hайханай фильм. 23.50 — Забhарлалга. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 17.50 — Үхибүүдтэ — «Физика в забавах» — (3, 4, 5-дахи хэhэгүүд). 18.35 — «Улаан-Үдэ» — хотын программа. 19.15 — «Земля, до востребования» (2-дохи серн), 20.35 — «Элүүр энхэ байлга» — тележурнал.

«Орбита». 21.00 — Шэнэ hонин. 21.15 — «Хүгжэмтэ абонемент». Ород романс 21.25 — «Баатаршалгын» полевой почто».

Редактор
Р. Б. ГАРМА...

Манай адрес, теле...

Индекс: 670000, ... Удэ, ул. Ленин... Телефоны: ред... 2 54-54 приемная-... зам. редактора — ... зам. редактора — ... отв. секретаря — ... секретариат — 2-6... делы: партийнов ... 2-60-91, сельского ... 2-64-36, 2-63 86 ... и агитации — 2-... мышленности и стр... — 2-61-35, советс... тельства и быта — ... культуры и школ — ... писем и селькоров— ... информации — 2 ... щественная при... 2-56-62, машинно... 2-57-63, коррект... 2-35 95.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н 03675. Заказ №...